Cikzore

Glasilo Crvene inicijative

Broj 35
novembar 2026.

SAMOUPRAVA

www.crvena.org

ŠTA JE NAMA SAMOUPRAVA

Više stotina radnika marširalo je uz borbenu muziku ulicama Kragujevca u februaru 1876., a na čelu kolone vio se veliki crveni barjak sa natpisom SAMOUPRAVA. To je bila jedna od prvih velikih manifestacija radničkog pokreta u jugoslavenskim zemljama. Do nje je došlo nakon što je vlast pokušala „ukrasti" pobjedu socijalista na lokalnim izborima, a zastava i događaj postali su jedan od simbola historije socijalizma na ovim prostorima. Sto i pedeset godina kasnije, naš kolektiv, čiji su najčvršći korijeni upravo u Kragujevcu, pronio je crvenu zastavu s natpisom SAMOUPRAVA na brojnim manifestacijama diljem Srbije, a parolu smo koristili i u svojim aktivnostima u Hrvatskoj. To za nas nije samo neko historijsko sjećanje. Parola SAMOUPRAVA najbolje odražava suštinu naše linije i strategije, odnosno onoga što mi mislimo da je nužno da radimo danas.

Prvo, SAMOUPRAVA je otpor sve otvorenijoj diktaturi kapitala i njezinih lokalnih predstavnika. Restauracijom zavisnog kapitalizma kakav vlada u našim zemljama, državni sistemi zaduženi da ga održavaju neminovno postaju sve represivniji. To je politički sistem koji narodima Balkana ne može ponuditi nikakav dugoročni napredak, pa se može održavati samo silom koja eskalira kada se javi neminovni otpor. Ovo je trenutno najvidljivije u Srbiji gdje je protestni pokret proteklih godina doveo do najvećeg kretanja masa posljednjih 30 godina na jugoslavenskom prostoru. Ali i drugdje očito jača represija, državno nametnuti konzervativizam i nacionalizam. SAMOUPRAVA u tom smislu nije samo otpor lokalnim siledžijama i njihovim batinašima, ona je i jedini mogući metod borbe. Oslobođenja nema niti ga može biti u sistemskim djelovanjima kroz parlamente ili legalistička udruženja. Nasuprot njima, izraz SAMOUPRAVE su plenumi i zborovi koji su niknuli sada, kao i u svim ranijim situacijama borbe protiv sistema.

Drugo, SAMOUPRAVA je otpor imperijalizmu, njegovim ratovima i uništenju ljudi i prirode. Iako su naši prvi i najvidljiviji neprijatelji lokalni vlastodršci, neosporna je činjenica da lokalne vlasti predstavljaju samo prvi kompradorski sloj sistema koji je globalan. Aktualna američka administracija, koja upravlja još uvijek najmoćnijim imperijalizmom, ogolila je kao nikad prije najširim masama brutalnost svoje vladavine, ali je usput ogolila i ulogu koju u njezinoj vladavini igraju male zavisne zemlje poput naših. Suprotno željama velike većine stanovnika naših zemalja, imperijalizam nas je pretvorio u saučesnike genocida u Gazi i klaonica u Ukrajini i Iranu, kroz industriju oružja ili korištenje teritorija za vojne potrebe imperijalista. Istovremeno, imperijalizam je za naše zemlje, kao i za ostatak Svijeta, zainteresiran samo toliko da ga može pljačkati, ostavljajući nama uništenje i siromaštvo, bilo da se radi o litijumu u Srbiji, data centrima u Hrvatskoj ili bilo čemu drugom. SAMOUPRAVA je u tom smislu borba za slobodu naroda Balkana i ostatka Svijeta.

Treće, SAMOUPRAVA je borba za socijalizam. Iako je „socijalističko samoupravljanje" iz perioda druge Jugoslavije s pravom kritizirano zbog svojih tržišnih elemenata i velike moći koje je dalo političkim i menadžerskim elitama, u samom nazivu sadržana je nužna suština socijalizma: rad pod kontrolom radnika, a u korist najširih slojeva društva. Suprotno tvrdnjama režimskih propagandista, mi ne živimo ni u kakvoj „demokraciji", jer je velika većina stanovništva Svijeta žrtva tiranije najamnog

rada. Mi smo, da bi preživjeli, svaki radni dan prisiljeni podvrgavati se kontroli gazda i ulagati svoja tijela i um u proizvodnju tuđeg profita. Dok god je tako, nitko od nas u potpunosti ne upravlja sobom, odnosno nije slobodan. Socijalizam, kao sistem proizvod nje za zadovoljenje potreba svih, a ne punjenje privatnih džepova, i sistem u kojem je su sredstva za proizvodnju u društvenom vlasništvu, preduvjet je svakog drugog oslobođenja.

Protiv diktature kapitala i imperijalizma, za socijalizam i oslobođenje – to je naša SAMOUPRAVA!

IZBORI I NOVA FAZA KRIZE SISTEMA

Dugoočekivani i dugonajavljivani vanredni parlamentarni izbori u Srbiji zakazani su za 25. oktobar. Izbori koji nas očekuju rezultat su dosadašnje političke krize i krize vlasti, izazvane tragedijom na železničkoj stanici u Novom Sadu i protestnim pokretom koji je nastao nakon nje, ali isto tako biće izvor za novu dinamiku unutar daljeg razvoja krize sistema.

Nakon 14 godina, tokom kojih je stisak vladajuće Srpske napredne stranke postajao sve čvršći, pojavio se najzad izborni blok koji im predstavlja ozbiljan izazov. Studentska lista, koja je proizašla iz protestnog pokreta, pokrenula je veliko provetravanje na čitavoj političkoj sceni i, osim što bi mogla s vlasti skinuti SNS, već je sada izvesno da će izbrisati dosadašnju jalovu opoziciju.

Onaj deo opozicije, koji se protiv EU pijuna Vučića tobože borio mašući zastavom EU, pod pritiskom svojih sve ređih birača morao je da odustane od učestvovanja na izborima u korist Studentske liste. Oni koji su se, ne želeći da odustanu od svojih skupštinskih plata, odlučili da se kandiduju protiv Studentske liste, doživeće potpuno zasluženo još manje dostojanstvenu političku smrt.

Nema nikakve sumnje da režimu odgovara da što više lažnih „opozicionih lista“ učestvuje na izborima. Deo opozicionih stranaka pocepao se u unutrašnjim borbama koje su posledica pritisaka režima da učestvuju i tako umanje glasove za Studentsku listu. Delu „opozicionara“ je sam SNS prikupio potpise za kandidaturu. Sa strane vlasti, pored SNS-a tu je i Socijalistička partija Srbije, koja verovatno već gleda da preleti novoj vlasti, ako uopšte može još jednom da pređe cenzus.

Optimizam oko Studentske liste

Pokušaji vlasti da mobiliše svoje pristalice sve su jadniji, a nastojanja SNS-a da zaoštri situaciju sve se češće ispostavljaju kao kontraproduktivna. Za razliku od prethodnih izbora, režim pred sobom nema kompromitovane profesionalne političare, proizvedene u medijsko-ideološkim inkubatorima sistema.

Režim sada protiv sebe ima listu oko koje postoji neka vrsta konsenzusa da predstavlja jedinu pravu alternativu vladajućim strankama. Lista, koja ima blanko podršku opozicionog građanstva, dugo je usaglašavana, oko nje je kolalo mnogo glasina i spekulacija. Na njoj se nalaze imena koja su najvećim delom nepoznata široj javnosti, računajući tu i njenog nosioca, ali pojedinačna nezadovoljstva nisu dovoljna da se optimizam oko ove liste smanji.

Izbori koji nas očekuju odvijaće se u međunarodnim okolnostima kakve do sada nisu postojale od uvođenja višestranačja u Srbiji: EU je u stanju priprema za rat, dok se političke situacije njenih članica sve više komplikuju. I Rusija i SAD vode svoje ratove, bez potrebe da ih brzo završavaju.

Aktuelna naprednjačka vlast je ispod žita trgovala smrću: isporučuje se oružje za Ukrajinu, a započet je i projekat saradnje

sa cionističkom državom Izrael za proizvodnju dronova. Nažalost, ove teme neće biti u predizbornoj kampanji. Neće tu biti ni tema rudarenja, neće biti postavljeno nijedno pitanje koje bi dotaklo funkcionisanje ekonomskog sistema ili odnos prema aktuelnim krupnim spoljnopolitičkim pitanjima rata i mira.

Protiv Vučićevaca

Fokus kampanje vlasti je tvrdnja da brane državu čiji je opstanak po njima ugrožen, pokušavajući da sebe i državu predstave kao nekakve žrtve, iako se u stvarnosti pokazalo da su upravo oni ti koji koriste nasilje, pritiske, ucene i medijski linč nad svojim izazivačima. Studentska lista, s druge strane, predstavlja sebe kao ustavobranitelje, koji čuvaju politički sistem od naprednjačkih zloupotreba.

Ako govorimo o referendumu – za i protiv Vučićevaca, mi smo nesumnjivo na strani protiv njih. Svoje članstvo i prijateljske krugove pozivamo da, ako glasaju, glasaju protiv vlasti koja je usko povezana sa kriminalom, isprepletana sa njim, koja je nezajažljivo pljačkaška, koja je u pojedinim trenucima birala da upotrebi i terorističke metode protiv protesta.

Ali, kao komunisti i komunistkinje, osećamo potrebu i dužnost da stvari posmatramo u procesu i dugoročnije, ne gubeći iz vida osnovni razlog našeg postojanja: borbu za socijalizam. Jasno je da posle ovih izbora neće biti bitnih promena po pitanju osnovnih ekonomsko-političkih mera i orijentacija. U tom smislu, mi ove izbore posmatramo kao jednu od epizoda u borbi različitih frakcija istog sistema. Međutim, u konkretnoj situaciji, mi smo, kao što su kroz istoriju komunističke snage često morale da rade, protiv kriminalnog i represivnog režima.

Iako parlamentarni izbori nisu naš metod borbe, niti podržavamo da se protestni pokret u kojem smo učestvovali izduva kroz izbore, smatramo da je važno da rezultat bude taj da Vučićev režim padne. To je zato što mislimo da je uvek bitno da represivni režimi padnu i da ih ruše mase, koje time otvaraju više prostora za svoje autonomno delovanje.

I dalje borba za socijalizam

Ipak, najvažnije je ono što će se dogoditi nakon izbora. Sasvim je realna pretpostavka da se društvena i ekonomska kriza, kao i u drugim zemljama, odrazi na stvaranje nestabilne nerešene situacije u kojoj neće biti lako formirati vladu, kao ni održati je. Takođe, na osnovu dosadašnjih iskustava, moguće je javljanje provokacija, diverzija i sukoba neposredno uoči, tokom i nakon izbora.

Vlast će, kao i do sada, činiti koliko može da manipuliše brojem glasova. Realno je da se očekuje da i za ovu priliku budu angažovani batinaški odredi kakvi su se do sada pojavljivali svaki put kad se vlast osećala posebno ugroženo. Nije jasno da li će vlast ovog puta biti dovoljno snažna da uspe da dođe do pobede tim putem i da li će takvu pobedu uspeti da odbrani u periodu nakon izbora.

Ako Studentska lista uspe da dođe na vlast i na njoj se održi dovoljno dugo da počne da vlada, izvesno je da će njen sledeći potez biti da, nakon SNS-a, razmontira i ostatke pokreta koji ju je doveo na vlast. Tehnokratska vlast učiniće sve što može da joj se nikada ne dese plenumi, zborovi i protesti kao izraz samouprave masa, pa će naš sledeći zadatak biti da se suprotstavimo i takvim pokušajima nove vlast.

U svakom slučaju, pošto je jasno da nijedno od suštinskih pitanja koje se dotiču procesa u ovoj fazi kapitalizma neće biti otvoreno od aktera izbora, za sve snage koje vode klasnu borbu, ovi izbori predstavljaju pre svega okolnost u kojoj se radi ono što i inače treba: agituje, propagira i organizuje borba za ravnopravno čovečanstvo, borba za socijalizam.

PORAZ REŽIMA NA IZBORIMA – NI PAUZA U BORBI

Posle dvogodišnje krize vlasti koja je bila izazvana masovnim protestima i pokretom posle tragedije u Novom Sadu, 25. oktobra je dosadašnja faza te krize razrešena padom vlasti koju je personifikovao Aleksandar Vučić, a koja je potrajala čitavih 14 godina.

Taj period bio je obeležen mnogobrojnim kriminalnim aferama, napadima na javnu reč i slobodu govora, ubistvima, prebijanjima i visokim nivoom korumnpiranosti nosilaca vlasti.

Poebednica izbora je Studentska lista, na kojoj nema studenata ali koju su formirali i formulisali pobunjeni studenti i studentkinje.

Sama pobeda je veća od očekivanja, razlika je bila dovoljno velika da pripremeljene prevare i parapolicijski odredi koji su bili formirani i raspoređeni nisu bili upotrebljeni, pa je Vučić u dosta ranoj fazi brojanja glasova priznao poraz i time je rešeno sveopšte očekivanje da će ne samo volja naroda, nego i sam narod morati da se brani od parapolicijskih i policijskih snaga.

Studentska lista predstavlja svojevrsni fenomen u novijoj političkoj istoriji Srbije ali i drugih jugoslovenskih zemalja: bez lidera, decentralizovana, osetivši veliku podršku masa, vodila je posebnu političku kampanju prošavši svako selo, svako manje mesto dok su u većim gradovima na taj način okupljali veliki broj ljudi, mobilišući najšire slojeve nezadovoljnih ljudi.

Zarad očuvanja velikog broja ljudi u pokretu, sve vreme je balansirano između različitih političkih tradicija, izbegavajući svaku moguću zamku i bilo kakvu ideološku diferencijaciju u svojim redovima sa krajnjim ciljem pobede na izborima koja se upravo dogodila.

Mi smo, uz kritičku distancu, sve vreme podržavali i učestvovali u bitnim skupovima, podržavajući tako progresivnu struju unutar ovog pokreta. Naša kritička distanca sastojala se i sastoji se u tome da ideološka diferencijacija koja je do sada uspešno odlagana, u jednom času mora da se desi, a sada je došlo vreme za to, jer sada više nije moguće samo kritikovati vlast, nego je sastaviti i vršiti.

Što se tiče konkretnih političkih pitanja svetskog rata i krize sistema, pobednička lista se nije izjašnjavala, njena najveća snaga i propaganda jeste da su oni protiv Vučića i da nisu kompromitovani kao što je to bila stara, tradicionalna parlamentarna opozicija, kojoj se nakon ovih izbora sledi nestanak, što i jeste jedno od važnijih dostignuća studentsko-narodnog pokreta osim što je pobeđena dosadašnja vlast, sa njom je, dakle, pobeđena i njena korumpirana i nesposobna opozizicija.

Sigurno je da studentski pokret koji je doveo do ovog trenutka nije ni za NATO, ni za EU, a u to su mogli da se uvere oni malobrojni koji su na velike skupove pokušali da dođu sa EU zastavama, koje su im oduzimane na licu mesta. Za skoro dve pune godine protesta, nijedna EU zastava nije viđena na okupljanjima i demonstracijama. Da li to znači da će ova lista biti imuna na pritiske i ucene iz Brisela, to mi ne znamo i zato treba da budemo na oprezu, baš zato što su mase pokazale da odbacuju te imperijalne superstrukture.

Takođe, jasno je da će najveći fokus nove vlasti biti čišćenje državne uprave od onih koji su sa mesta moći unutar aparata ucenjivali zaposlene, vršili pritisak i omogućavali potpunu hegemoniju Vučićevog teroristično-kriminalnog klana u društvenoj nadgradnji, posebno u sektoru obrazovanja, aparatu prisile, pa i zdravstvu.

Tačnije, intencije nove vlasti su prvenstveno bavljenje javnim institucijama. Dublja, socijalna slika za sada nije na dnevnom redu. Naravno, pošteno je reći da je neposredna budućnost nepoznanica, te da ćemo

za početak morati da sačekamo njeno konstituisanje da bismo mogli da je odredimo karakter.

Do sada je bila samo jedno – platforma protiv vlasti, ali taj zadatak je izvršen, tako da sada idemo u novu fazu u kojoj je potrebno da se dosadašnje male pobede održe i pretvore u veće, kao što je ona protiv Rio Tinto korporacije, da se proširi na sve strane kompanije koje koriste budžet koji stvaraju građani Srbije i odavde odnose samo profite bez rizika, eksploatišući ljude i reswurse, uništavajući životnu sredinu i uživajući u privilegijama „investitora".

Takođe, treba naglasiti da ovo nije bilo glasanje za studentsku listu, već glasanje protiv Vučića. Do toga se, opet, nije došlo kroz PR kampanje, već zbog ponašanja same Vučićeve vlade. Zbog takve atmosfere, sam sadržaj programa Studentske liste u javnosti uopšte nije razmatran, jer najširem sloju on nije bio toliko bitan, bitno je bilo samo to da ova lista ima potencijal da može da pobedi Vučića.

Ako govorimo o programu, u opštim naznakama je navedeno da će se dosadašnji međunarodni ugovori i potezi preispitati, ali u praksi ćemo videti šta to znači – da li možda raskid sa, na primer, Elbitom, ili Dundee precious metals, na primer, to ne samo da ćemo čekati da vidimo, nego ćemo morati da nad tim stvarima bdimo.

Drugim rečima, kvalitativnog političkog pomaka neće biti, bar ne u značajnoj meri, ali je interes čitavog društva da vlast, izmešana sa mafijom i kriminogenim strukturama u aparatu prisile, posle 14 godina, padne.

Sada se to dogodilo. Dogodilo se to da je jedan političko-policijsko-kriminalni klan srušen, ali sam kapitalistički sistem nije suštinski ni ugrožen.

U ovom času, najšire mase odbile su da budu ucenjene navodnim geostrateškim intersima Srbije, a zapravo srpske vladajuće grupacije i njihovih gazda i odabrale su da se dalja politička borba vodi u promenjenom političkom ambijentu. To podrazumeva podjednako manji uticaj centara moći, uključujući kako imperijalne sile, pre svega sa Zapada od kojih je Vučićev režim bio najzavisniji, tako i domaće tajkune, kriminalce i njihovu vezu sa državnim aparatom. Sadašnja politika je odbačena od građanki i građana Srbije jer je interese navedenih centara moći stavljala iznad interesa naroda koji je sve to svojim radom i kroz namete, izdržavao.

Upravo završeni izbori nisu čak ni pauza u borbi. Otišla je jedna kriminogena vlast, ali ostala je vladajuća klasa koja je pravi neprijatelj i koja upravo priprema nove strateške pravce za svoje destruktivno delovanje i sebične interese.

POŽARI KAO SIMPTOM KRIZE SISTEMA

Godinu dana nakon 07. jula 2025. kada je u Srbiji izbilo preko 600 požara u samo jednom danu, Srbija se ponovo suočava sa stihijama velikih razmera.

Šta je Srbija uradila u godinu dana od kada je izbilo 600 požara?
Kao i zemlje oko Srbije, osnovni resursi i ulaganja se pre svega fokusiraju na kupovinu oružja od imperijalnih gospodara i na dalja naoružavanja i dizanja ratnih ekonomija. U uslovima ekstremnih vrućina, kao i bliskom iskustvu požara od prošle godine, Srbija je u odnosu na prethodnu godinu povećala svoje skromne kapacitete za odbrane od požara u smislu ljudstva za svega između 300 do 400 ljudi, opremanjem neznatnim brojem vozila, svega dve nove vatrogasne stanice, dva helikoptera i navodnih dronova za izviđanje pre slanja ljudstva na teren. Ukupan broj vatrogasaca do kraja 2026. bi trebalo da bude oko 4000 pripadnika. Nasuprot tome, ostatak ogranaka MUP-a je imao rast kadrova i to, u vojsci za između 500-1500 ljudi, elitne specijalne jedicine za oko 1000 ljudi, policija za oko 500 ljudi, dok je za ostale ogranke državna tajna kako se kreće ljudstvo. U isto vreme, od 2025. do 2026. Srbija se sprovela istorijski uvoz i takozvanu tehnološku modernizaciju vojske sa ugovorima vrednim oko 6 milijardi evra. Dakle, šta je Srbija uradila? Rešila je da kupi od Izraela, Kine, Francuske itd. naoružanje, da uposli deset puta više ljudi u okviru MUP-a i valjda da se pomoli da bude kiše.

Šta sve i gde sve gori u Srbiji?
Od 22. jula u Srbiji kreće prvi požar u Deliblatskoj peščari, koji isprva biva lokalizovan kako bi prekjuče taj isti požar buknuo i u trenutku nastajanja ovog zapisa zahvata preko 700 hektar. Deliblatska peščara, poznata kao „evropska Sahara“, predstavlja najveću kontinentalnu peščaru u Evropi i zaštićena je kao Specijalni rezervat prirode I kategorije. Ovo jedinstveno prirodno dobro u južnom Banatu odlikuje se izuzetnim biodiverzitetom sa preko 900 vrsta biljaka, među kojima su ekstreman broj endema i relikata (poput banatskog božura), zbog čega se nalazi i na preliminarnoj listi Svetske baštine UNESKO-a.
Sistematsko pošumljavanje peščare započeto je još početkom 19. veka ali u potpunosti je sprovedeno omladinskim radnim akcijama za vreme Jugoslavije, te danas borove i bagremove šume pokrivaju više od polovine njene teritorije od oko 35.000 hektara. Upravo ove guste, veštački podignute monokulture četinara čine je jednim od najspecifičnijih ekosistema u Srbiji, ali je istovremeno čine i izuzetno ranjivom i podložnom katastrofalnim šumskim požarima tokom sušnih letnjih meseci.
Dana 28. jula izbijaju požari u Pećincima i Kladovu, 29. jula javlja se požar na Malkoj Golaji, ni manje ni više nego na području gde se planira proširenje rudarsko-metalurškog kompleksa kineske kompanije Ziđin, potom 1. avgusta izbija požar u Lučici kod Požarevca koji čak odnosi i ljudsku žrtvu pre dolaska spasilaca, potom 3. avgusta izbija požar blizu Zaječara i Knjaževca,i takođe 3. avgusta izbija požar u parku prirode Stara planina, iznenađujuće u blizini nekadašnjeg rudnika uranijuma u Gabrovici i na širem prostoru gde su privatnim kompanijama odobrena geološka istraživanja bakra i zlata, potom 4. avgusta izbija požar u Ibarskoj klisuri gde je trenutno i najteža situacija. Na sve to, između 4. i 5. avgusta izbio je požar kod Bačke Palanke, prvo na deponiji, što je treći put u poslednjih nekoliko nedelja da se ista deopnija zapalila, i gde je prethodni požar jedva saniran posle više od nedelju dana borbe.

Zašto?
Kada pogledamo čitavu statistiku gde se sve nešto zapalilo, kada pogledamo koliko ljudi i opreme je spremljeno da se brani priroda i sam život svih nas u ovoj zemlji, neminovno pitanje zašto mora da odjekne. Na početku i na kraju, setimo se reči predsednika da „ne smemo žrtvovati više ljudi nego što je planirano". O posledicama požara još nije ni počelo da se priča, o šteti koja je načinjena od zemlje do vazduha i svih života koji će patiti zbog nje.

Naši životi, naša priroda i naša budućnost ne smeju biti deo vatrene stihije koja će otvoriti nove rudnike, a sve nas spremiti za topovsko meso u njihovim ratovima.

NA LED NALED

Jubilej dvadesetogodišnjice postojanja NALED-a zaslužio je prilog na takozvanom javnom servisu. Uprkos tome što ova organizacija voli da se pojavljuje u javnosti i da se reklamira, o njoj se malo zna, naročito ako se uzme u obzir nesrazmerno veliki uticaj koji ovaj tehnokratski konglomerat ima na svakodnevni život i sveukupnu politiku države.
Skraćenica NALED znači Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj. Iza tog generičkog i maglovitog bezličnog imena krije se jedna siva sila koja generiše i kanališe interese zapadnog kapitala u Srbiji do mere da utiče na sastav vlada, sadržaj zakona, pa i neke fokuse državne politike.
Ovaj iz vazduha stvoreni konglomerat uticaja niskog profila formiran je pod pokroviteljstvom bivšeg ambasadora SAD, Majkla Polta, okuplja čitav niz banaka, državnih i privatnih kompanija, nad njima multinacionalne korporacije, skoro sve lokalne samouprave u Srbiji i niz nevladinih organizacija.
Treba pomenuti najveće zvezde među tim imenima: Microsoft, IBM, AstraZeneca, Pošta Srbije, Siemens, Mercedes, naravno Rio Tinto i mnogi mnogi dtugi.
Sami sebe definipu kao "Think tank koji pravi razliku" hvaleći se svojim uticajem od određivanja prioriteta, do njihovog rešavanja uz pomoć stotine stručnjaka.
Organizacija, čije je najpoznatije lice Ana Brnabić, izdaje Sive knjige i žustro se bori protiv sive ekonomije, a zapravo omogućava velikim korporacijama da posluju u sivoj zoni, prilagođavajući zakone i politiku interesima zapadnog kapitala i politike. Zato je NALED najsivlja pojava na našoj političkoj i društvenoj sceni, po strani od neposredne stranačke borbe, delujući samo kao jedna od beskonačnih agencija i centara za udomljavanje podobnih propagandista i lobista.
NALED je centar moći i jedna od poluga zapadnog imperijalizma u Srbiji. Njihovo hvalisanje svojom efikasnošću znači da su oni ta instanca koja skupim klovnovima u poslaničkim klupama dostavlja zakone na izglasavanje u pauzi cirkusa koji prave.
Reč je o agenturi koja je sastavni deo imperijalnog bloka koji deluje u Srbiji, koruptivnoj, interesnoj, čiji su ključni "partneri" Delegacija EU, Fond za otvoreno društvo, USAID i GIZ, a uloga ambasade SAD i niza ambasadora može se pratiti od osnivanja.
Van fokusa pažnje, iako vrlo uticajan, NALED je samo jedan od bezbroj imperijalnih pipaka koje treba saseći u borbi protiv pljačke resursa i eksploatacije ljudi u interesu krupnog kapitala i imperijalizma.

HRVATSKA NE SMIJE BITI SIGURNO MJESTO ZA AMERIČKE ŠPIJUNSKE CENTRE

Javnost u Hrvatskoj je zapljusnula vijest o tome da Amerikanci u Topuskom, na Baniji, kroz sljedeće dvije godine grade najveći „data i AI centar" na Svijetu. Stvar zvuči bizarno. Za početak, za većinu se ljudi prvi put otvara pitanja šta je to uopće „data i AI centar". Ukratko i banalno rečeno, radi se o golemom kompleksu u kojem su smješteni serveri, odnosno kompjuteri, koji obrađuju upite korisnika umjetnoj inteligenciji ili internetu. Zadnjih godina, kako potrebe strahovito rastu, došlo je do prave pomame gradnje takvih centara diljem svijeta.

Ta utrka u gradnji data centara ima dva ključna aspekta. Jedan je geopolitički: radi se o natjecaju dviju velesila - SAD-a i Kine - o kontroli podataka u svijetu, što uključuje i „obavještajne" podatke, odnosno nadzor populacije. Zato ne čudi da je centar u Topuskom najavljen na samitu američkih kolonija u Istočnoj Europi, a da je glasnu potporu projektu odmah dala i američka ambasada u Zagrebu. Američke megakompanije bliske režimu u Washingtonu posljednjih su godina takve centre često gradile u američkim kolonijama oko Perzijskog zaljeva, ali su se ti centri pokazali kao meki trbuh kada je SAD izgubio rat od Irana. Lako je moguće da SAD sada traži sigurnija mjesta u svijetu.

Drugi aspekt buma u gradnji data centara je spekulativni. Centre grade privatne kompanije uz obilnu asistenciju država, a značajan dio u njihovom financiranju ima i financijski kapital. Zato mnogi tvrde da se radi o napuhivanju balona u kojem će neki napraviti ogromne profite, dok će mnogi izgubiti, osobito „porezni obveznici" koji će pokrivati rupe jednom kad balon prsne. Banijski projekt tako vodi obitelj koja se karikaturalno preziva Rich. Radi se o američkim oligarsima bliskima vladajućoj stranci. Domaći partner je privatizacijski tajkun Jako Andabak.

Većina javnih podataka objavljenih o projektu je očito debelo prenapuhana. Za početak, navodna vrijednost ulaganja je veća od budžeta Republike Hrvatske. Kao što smo spomenuli, navodna snaga spomenutog data centra u Topuskom je najveća na svijetu. Kad se te brojke suoče sa realnošću, onda ispada da bi taj centar trošio više struje od Zagreba i više vode od Splita. U tim gradovima zajedno živi 30% Hrvatske. To su resursi koji uopće ne postoje tamo. S druge strane, „korist" koju bi Hrvatska ostvarivala je jedva 1500 radnih mjesta, od kojih većina „uvoznih" radnih mjesta za američke i druge stručnjake.

Osim toga, mjesto gdje se planira graditi nije neka pustinja usred Emirata. To je plodna zemlja koja je trenutno slabo naseljena zbog etničkog čišćenja u zadnjem nacionalističkom ratu i sistematskog tranzicijskog devastiranja ruralnih područja neulaganjima države u infrastrukturu. Prema javno dostupnim podacima, navodni investitori već pokušavaju otjerati zadnje stanovnike banijskih sela na mjestu kojih će se navodno graditi gigantski žderač struje i vode. Uglavnom, kako god to veselo pokušali predstaviti, jasno je da ni u ovom slučaju od imperijalizma i domaćih kompradora ne može doći ništa dobro.

NOVE MJERE ŠTEDNJE, OVAJ PUT JOŠ GORE

Vladajuća buržoazija u Hrvatskoj je iznenada najavila novi krug tzv. mjera štednje. Skrivena iza namjerno zbunjujućih termina kao što su „hlađenje gospodarstva“ i „anti-inflacijske mjere“, nova politika vlasti bit će usmjerena sustavnom rušenju standarda radničke klase, da bi se sačuvali profiti vlasnika kapitala, unatoč ratovima koje započinju. Iako previše uplašen da bi stvarno rekao o čemu se radi, šef kompradorske vlade Plenković pozvao je druge buržoaske stranke da „budu svjesne okolnosti“, odnosno da ne kritiziraju previše zajedničku politiku buržoazije, koja je nužnost – između ostalog – zbog rata koji američki imperijalizam gubi u Zapadnoj Aziji.

Starijima među nama ove vijesti neće biti novost. Kada je prije petnaestak godina započet zadnji krug mjera štednje, imao je katastrofalne posljedice na kvalitetu života radničke klase, od plaća, preko stanovanja, do dostupnosti zdravlja. U brojnim zemljama došlo je do eksplozije siromaštva, nezaposlenosti i samoubojstava. U Britaniji je broj umrlih od posljedica „mjera štednje“ iznosio preko 300.000. U Hrvatskoj je do takvih statistika nemoguće doći, ali se zna da se udio nezaposlenih u stanovništvu udvostručio, plaće su znatno pale, tisuće ljudi ostale su bez svojih domova…

Te 2008.-2009., povod odluci buržoazije da spašava svoje profite pokretanjem klasnog rata i terora nad radnicima pod nazivom „mjere štednje“, bila je kriza izazvana financijalizacijom, karakterističnom za ovu fazu kapitalizma. Ovoga puta povod je druga neizbježna karakteristika ove faze kapitalizma – imperijalistički ratovi. Kapitalizam više ne može postojati bez da se kocka s onime što je mukotrpno stvorila radnička klasa svojim radom i ne može više postojati bez da vodi imperijalističke ratove poput onih u Zapadnoj Aziji i Ukrajini, a možda skoro i na Pacifiku. Da se unatoč „štednji“ ozbiljno priprema i za to pokazuje druga vijest istog dana.

Paralelno sa najavom „oštre štednje“ na standardu života radnika, tobože zbog teške ekonomske situacije, ista vlada najavljuje i suludo trošenje u stilu pijanog milijardera za ekstremno skupo oružje, uz obećanje da će Hrvatska imati „najjaču malu vojsku na svijetu“. Da bi istovremeno mogla pljačkati domaće radnike i dobro služiti svoje imperijalističke gospodare u svjetskim klaonicama, hrvatska će kompradorska buržoazija vjerojatno pribjeći još jačoj primjeni istog trika koji koristi već gotovo četiri desetljeća: huškanju, šovinizmu, discipliniranju stanovništva, zastrašivanju onih koji se protive kopradorskom režimu.

Jedina pozitivna posljedica prošlih „mjera štednje“ bilo je jačanje otpora i borbenosti radničke klase. Red je da ovog puta taj otpor bude uspješniji.

JOŠ JEDNO LICE NEPRIJATELJA – ELBIT

U Srbiji, u kojoj politička dinamika još uvek gravitira skoro isključivo oko studentskog pokreta, ispod radara javne pažnje prolaze pripreme, koje su početkom aprila meseca tekuće godine obznanjene, na izgradnji pogona za proizvodnju dronova u saradnji sa i za račun izraelske ratne mašinerije.

Spoljnopolitička nepismenost i hazarderstvo Vučićevog političkog aparata na čelu sa njim lično više puta je dokazana, a najdrastičniji primeri su podrška Hilari Klinton u Trampovoj prvoj pobedi, sve do najnovije podrške poraženom Orbanu. U to spada i odnos prema aktuelnom izraelskom režimu i njegovoj politici.

U trenucima dok čitav svet, ne računajući najuži vladajući sloj u zemljama zapadnog bloka, stoji na strani Irana, Libana i Palestine, Vučić se sastaje sa Netenjahuom, a Đurić se bruka u okupiranoj Palestini poltronski se obraćajući na hebrejskom.

Iako sami često pričaju o prekomponovanju sveta, predstavnici aktuelnih vlasti čvrsto se drže najgore i najreakcionarnije pozicije – podrški cionizmu u nadi da se napravi nekakav ekonomski izgovor za trajnu štetu koja se ovakvom saradnjom nanosi narodima koji žive u Srbiji.

Kao i u većini zemalja sveta, nesumnjivo veći deo Srbije je protiv cionističkih i imperijalnih ratova koji se vode u Zapadnoj Aziji. Otpor slugeranstvu, agresivnoj politici cionističkog režima i njegovog patrona – američkog imperijalizma neće izostati. Javnost Srbije u kojoj većina brine osnovne egzistencijalne brige možda nije u stanju da u istom času reaguje na svaku podmetačinu koja nam se događa, ali je u skorijoj istoriji dokazala da ima snage za pobede i ima osećaj za pravdu.

Kao i protiv trovačkih rudarskih kompanija, tako će i protiv mašinerije smrti narodi Srbije dati odlučujuću reč. Vlasti su toga svesne, zato se informacije o svemu pojavljuju u poslednjem času, naizgled kasno za reakcije.

Zato je potrebno da se ime Elbit označi istom crnom bojom kojom je označen Rio Tinto, jer narodi Srbije znaju da se krvavim novcem ne pravi napredak za ovo društvo.

PROTIV ELBITA, PROTIV GENOCIDA, PROTIV REPRESIJE

Kao što smo već pisali, čim se informacija pojavila u javnosti mi kao kolektiv smo ogorčeni protivnici ideje otvaranja fabrike dronova koja bi radila u okviru izraelske kompanije Elbit. Razlozi za to su pre svega ti što se isto tako ogorčeno protivimo zločinima, genocidu i aparthejdu izraelskog režima i cionističke ideologije, koji su stubovi nosioci američkog imperijalizma sa kojim su mnogostruko isprepletali.

Zbog toga, podržali smo protest koji je organizacija „Podrška narodu Palestine/ Support to the people of Palestine Serbia" zakazala za 7. juni. O Elbitu treba reći to da je u pitanju zloglasna kompanija protiv koje postoje otpori širom sveta, treba se setiti nedavnih akcija protiv ove kompanije u Češkoj i Engleskoj.

Protest je očito bio veoma problematičan za vlast. Ponašanje uniformisanih, ali i policajaca u civilu ukazivalo je na to da su instruirani ka zaoštravanju i pokušaju da se izazove nekakav incident, u verbalnim razmenama lako su dostizali nivo upozorenja čuvenog ometanja službenog lica u vršenju službene dužnosti.

Pretresu su podrvgli prvo žene. Pokušavali da ometaju beleženje njihovog ponašanja, kao i da zastrašuju prisutne. Ali imajući u vidu pod čijim su instrukcijama i koga brane, to nas ne čudi.

Uprkos tome, učesnice i učesnici protesta su mirno, ali odlučno, znajući zašto su tu, izbegli te zamke i svojim prisustvom i parolama izrazili nepoželjnost Elbita u Srbiji, kao i protivljenje imperijalistoj politici, u čijem interesu se ovaj štetni poduhvat dešava.

Posle protestne šetnje, kao i posle zvaničnog završetka skupa, pripadnici policije napali su učesnike i učesnice protesta. Rezultat je dvanaestoro privedenih i zadržanih u dve policijske stanice, što je pokušaj izbegavanja protesta ispred jedne stanice, odnosno deljenje mase na dva dela.

Nakon višesatnog izdržavanja, pušteni su uz prijave za ometanje službenih lica, iako postoje stotine svedoka da nikakvog ometanja nije bilo, a još manje napada. Međutim, kao i svaki put, ovakvo ponašanje policije isprovociraće ljude umesto da zastraši. Mi oočekujemo, pozivamo i radujemo se rastu otpora jedinstvu između ovdašnjih vlasti koje brukaju društvo nad kojim stoje i cionističko-imperijalne politike i njenom uticaju ovde.

Borba se vodi. Oni koji u nju krenu, znaju sa kim imaju posla. Nećemo se povući sve dok se Elbit ne povuče iz Srbije i cionizam ne doživi poraz.

OTROVNA KLASA

Vladajuća klika u Hrvatskoj je usrana od straha, i to je najbolja domaća vijest zadnjih godina. Desila je jedna od onih situacija kada mase godinama gutaju najgora poniženja da bi onda jedna kap iznenada prelila čašu. Ta kap bilo je podsjećanje da se krugovi bogataša povezanih s vlastima nevjerojatno bogate na biznisu uvoza opasnog otpada koji onda nepropisno zakopavaju po zemlji. Kažemo "podsjećanje", je ovo nije nikakvo otkriće: taj biznis model uvoza otrova funkcionira doslovno desetljećima, često na očigled svih. Ranije se uglavnom otrov zakopavao u krajevima u kojima žive ili su živjele manjine (Srbi, Romi), s kalkulacijom da će strukturni rasizam ublažiti revolt koji to može izazvati kod masa.

Stvar je sad pukla, uglavnom zbog Gospića, gdje se našlo više ljudi s dovoljno socijalnog kapitala da kažu da neće biti žrtve bogataškog trovanja i da svoj stav glasno podijele s ostatkom zemlje. Bijes u zemlji vidno raste, a i u različitim frakcijama buržoazije postoje značajne tenzije oko ovoga, pa je tema u centru međustranačkih prepucavanja. Gotovo paralelno s tim, došlo je do niza standardnih ljetnih požara, od kojih je uvjerljivo najgori bio onaj u okolici Omiša, u kojem je poginula radnica iz Kotor Varoša, a velik broj ljudi je ozlijeđen. Ni u ovoj katastrofi naravno nema ništa "prirodno". Osim što sustav uzbunjivanja nije funkcionirao, i izbijanje požara olakšalo je mešetarenje buržoazije sa zemljištem, prije svega zbog unosne trgovine emisijama CO2 unutar EU.

To što su njihovi glavni modeli bogaćenja doveli do takvih potencijalnih i stvarnih katastrofa potaknulo je vladajuću klasu da pod svojom guzicom počne osluškivati zveckanja kuke i motike. Ali nisu, dakako, od svega digli ruke, nego su pribjegli svojoj najstarijoj i zapravo jedinoj finti - mržnji. Taman kad se klupko pljačke koja olakšava požare i truje ljude počelo odmotavati, "služba" je svojim pulenima po medijima počela poturati "dojave" o hapšenjima Srba po Hrvatskoj zbog obavještajnih djelatnosti i terorizma. Hapšenje "srpskog hakera" slabo se primilo u javnosti, ali je zato ono "srpskih piromana" izazvalo ogromnu pažnju čuvara sistema po medijima koji su time danima prikrivali istinu o trovanju i paljenju koja provodi buržoazija. Nitko od nas ne zna niti će ikada moći saznati stvarnu pozadinu ovih slučajeva, ali ono što znamo je da psi režima ulažu goleme napore da bi javnost otrovali šovinističkom mržnjom i panikom, a sve kako bi čuvali leđa svojim gazdama trovačima ljudi i palikućama. Špijunske igre u Hrvatskoj i Srbiji očekivano su iste i vjerojatno međusobno koordinirane. Realno, te dvije službe mogu se međusobno sukobljavati eventualno samo oko kontrole trasa šverca heroina ili nečeg takvog. Njihov jedini posao je da zajedno služe imperijalističke koljače i lokalne marionete imperijalističkih koljača koje zovemo "Vlade". Koliko je ovaj kriminalni sistem doista stabilan ovisi o tome koliko će ljudi biti spremno zakačiti se na udicu službi, jednako u Hrvatskoj i Srbiji.

Jedan od testova bit će prosvjed u Zagrebu vezan uz trovanje u Gospiću, najavljen za 5. rujna. Vidimo se na ulicama!

ANTIFA BLOK NA PROSVJEDU ZA LIKU

Prosvjed protiv trovanja otrovnim otpadom ispunio je glavni zagrebački trg, a pune se ostale i sve okolne ulice. Velik odaziv dobro pokazuje kako su ljudi sve manje spremni trpiti sranja vlasti i kako bijes raste. Za prosvjed se organizirao solidan antifašistički blok koji je slao jasne poruke o tome da je za politiku trovanja kriv cijeli politički sustav, odnosno kapitalizam, i da odgovor na to ne mogu biti nacionalističke gluposti, nego solidarnost.
Borba se nastalja…

Aktivisti i aktivistkinje Crvene inicijative i Socijalističke zore zajedno očistili komunistički grafit u Beogradu

Povodom posete članova i članica makedonske organizacije Socijalistička zora našoj grupi u Beogradu, zajednički je izvedena akcija kojom je obnovljeno sećanje na važan događaj iz istorije radničkog pokreta u našim zemljama: očišćen je grafit „Glasajte za Filipa Filipovića“, koji se nalazi u Sremskoj ulici u Beogradu.

Taj grafit su još 1920. godine ispisale komunističke organizacije kako bi pozvale radničku klasu da glasa za komunističkog kandidata na izborima. Kao i u mnogim drugim gradovima Jugoslavije, komunisti i Filip Filipović naposletku su pobedili i u Beogradu, ali je buržoaska državna vlast smenila izabranog gradonačelnika.

BORBENI POZDRAV POBUNI U ALBANIJI

Stotine tisuća ljudi sudjelovale su u protestima proteklih dana u Albaniji, a izlazak ljudi na ulice nisu mogli spriječiti ni brutalni napadi policije i tajkunskih privatnih batinaša na radni narod. Povod za ovu pobunu bilo je krajnje servilno ponašanje kolonijalne uprave u toj zemlji, koja se predstavlja kao vlada Albanije, prema američkom tajkunu koji je ujedno i zet aktualnog američkog predsjednika. Ovaj milijarder je naumio usred nacionalnog parka na ukradenoj zemlji graditi luksuzni „rezort" za druge milijardere. Albanska država uložila je sve svoje snage da mu u tome pomogne, ne samo omogućavajući krađu zemljišta i ukidanje nacionalnog parka, nego i dizanjem bodljikave žice protiv vlastitog stanovništva da bi zaštitila bogataše.
U ovoj dekadentnoj fazi američke imperije na umoru, imperijalisti i njihove lokalne marionete gotovo da su prestale narodima Balkana prodavati priče o „vladavini prava" i „europskim vrijednostima". Sada je sva sila američke i njoj marionetskih država upregnuta u dodatno osobno bogaćenje nekolicine već najbogatijih ljudi, koji istovremeno izravno vrše političke funkcije i grade svoje nove „Epsteinove otoke". A sve se to provodi našim novcima, na našim zemljama i u našim nacionalnim parkovima. Međutim, nakon 35 godina sistematske pljačke, radnom narodu Albanije je dosta. Kada s ponosom gledamo pobunu u bratskoj Albaniji, istovremeno razmišljamo i o sličnim projektima u našim zemljama, kao što su Generalštab u Beogradu ili data centar kod Topuskog u Hrvatskoj.

Pobuni u Albaniji šaljemo borbene pozdrave iz Srbije i Hrvatske!

INTERNACIONALISTIČKA BRIGADA POBEDE ZA PROSFIGIKU

„Prosfigika" u Atini je istorijski stambeni kompleks u centru grada u aveniji Aleksandra. Zgrade su izgrađene 1930-ih godina za smeštaj grčkih izbeglica (prosfigi na grčkom) iz Turske i smatraju se važnim istorijskim i arhitektonskim znamenitostima. Vlasti regiona Atika promovišu plan restauracije i rekonstrukcije, odnosno džentrifikacije. S druge strane, zajednica koja tamo živi - uključujući skvotere, nove izbeglice, migrante i grupe solidarnosti - strahuju da bi rekonstrukcija mogla dovesti do raseljavanja sadašnjih stanovnika i gubitka samoorganizovanog karaktera područja.
Poslednjih meseci bilo je marševa solidarnosti, intervencija na sednicama gradskog veća, demonstracija i simboličnih okupacija.
Početkom godine, jedan od aktivista, Aristotelis, otpočeo je štrajk glađu, kome se pridružila aktivistkinja Suzon. Posle internacionalističkih mobilizacija i akcija solidarnosti i više od 140 dana štrajka glađu, pobeda je ostvarena.
Međutim, Aristotelisovo zdravlje je narušeno i trenutno je u toku borba za očuvanje njegovog života i zdravlja.
Iz Beča je krenuo karavan solidarnosti Internacionalističke brigade pobede koji je prošao kroz Zagreb i Beograd, gde su solidarno dočekani i ugošćeni na svom putu iz Beča za Atinu.

Pozdravljamo tešku pobedu kolektiva Prosfigika i svih aktivistkinja/aktivista koji su, za sada, odbranili kvart od pokušaja komercijalizacije koja bi ugrozila široke slojeve osiromašenih slojeva koji u ovakvim kvartovima grade svoj život.

FRANCUSKA DRŽAVA RATUJE PROTIV SVOJIH SREDNJOŠKOLACA

Srednjoškolke i srednjoškolci na ulicama Francuske već su dvadeset dana, praktički od početka školske godine. U velikom protestnom pokretu kakav nije zabilježen desetljećima, hiljade učenica i učenika, studentica i studenata, nastavnica i nastavnika, u stotinama gradova i mjesta, oslobodile su svoje institucije i svoje ulice. Njihovi zahtjevi su isključivo socijalni. Škole nemaju dovoljno nastavnika i pomoćnika i prenatrpane su, zgrade se raspadaju, nemaju grijanje ili klime, a država umjesto u kvalitetu ulaže samo u mehanizme discipliniranja koji ograničavaju djeci radničkog porijekla napredovanje.

Ovo je klasno pitanje. Pobuna se prvo razvila u tradicionalnim radničkim predgrađima Pariza, koji su već stoljećima epicentar socijalnih pobuna, a proširila se u slične kvartove u ostatku zemlje. Stanje u školama posljedica je desetljeća neoliberalne politike čiji cilj nije samo štednja na socijalnim servisima, nego i povećanje socijalnih nejednakosti, odnosno cementiranje radničke djece u nisko plaćenim poslovima. Zato je država nesposobna udovoljiti zahtjevima učenika. Niti jedna vlada nije spremna odustati od rata protiv radničke klase, koji je u ovom slučaju i rat protiv djece radničke klase.

Što je onda država učinila? Na učenike je poslala svu silu svog do zuba naoružanog represivnog aparata, na kojem se nikada nije „štedjelo“ i koji je uvijek zadnja linija obrane protiv pobune potlačenih. Preko pet hiljada učenica i učenika strpano je u zatvore francuskog buržoaskog režima, dvjestotinjak učenica i učenika teško je ozlijeđeno nakon policijskih batina ili policijskih eksplozivnih sredstava, a mnogi od njih imaju trajni invaliditet. Tome treba dodati i stotinjak nastavnika koji su stradali od policije pokušavajući zaštititi svoje učenike.

Osim policijskih pendreka i policijskih bombi protiv učenika su mobilizirane i policijske tastature. Režimski mediji u Francuskoj i drugdje pokušavaju kao problem predstaviti ne desetljeća zapostavljanja radničke djece, ne žandarska zvjerstva nad njima, nego činjenicu da su se pobunili. Dok im žandari razbijaju glave, a država i kapital oduzimaju budućnost, mediji pokušavaju učenike prikazati kao kriminalce. Istovremeno, fašistička internacionala, na čelu s Donaldom Trumpom, želi klasno pitanje pretvoriti u fantazirani „rasni rat“, pokušavajući podijeliti radničku klasu na „migrante“ i „domaće“.

Ukratko, cijeli truli sistem urotio se protiv radničke djece. Njihov pokret zato je budućnost čovječanstva. Živjela pobuna francuskih učenica i učenika!

CRNA LISTA

Prateći zvanične medije u Srbiji (RTS, B92, N1, Nova, Novosti..) do trenutka objavljivanja ovog teksta, prikupili smo podatke koji pokazuju koliko su uslovi rada sa kojima se suočavamo sve lošiji dok država i njene odgovorne institucije ne pokazuju bilo koju vrstu brige, a ni neophodne zaštite. Zakonodavni sistem je uvek na strani poslodavca i bez odgovarajućih mera kojim bi se zaštitili radnici. Bez obzira na to, svakim danom svedočimo i stalnom kršenju zakona od strane poslodavaca, neadekvatnim uslovima rada, zapošljavanju na crno bez socijalne i zdravstvene zaštite, niskim cenama rada i raznim ucenama kojima je većina radnika u borbi za goli život prinuđena da pristane na eksploataciju.

Koliko je situacija na tržištu rada katastrofalna govore podaci da je od 1. maja 2026. do 1. oktobra 2026. godine:

lakše povređeno - 103 radnika

teže povređeno - 28 radnika

stradalo - 19 radnika

Situacija je takva da zahteva hitnu reakciju nadležnih institucija i sankcionisanje odgovornih, iako bilo kakvi odgovori i odgovornosti uporno izostaju.

----------DRUGARICE I DRUGOVI----------

OTVORENO PISMO GLOBALNOM CIVILNOM DRUŠTVU BRANIOCIMA MIRA I NARODIMA SVETA

Sa Kube: Poziv za život usred bubnjeva rata

Vaše ekselencije, lideri društvenih organizacija, branioci ljudskih prava i građani sveta: Obraćamo vam se u vreme izuzetno ozbiljnih situacija. Porast agresivne retorike i pretnje vojnom intervencijom ekstremističkih delova Sjedinjenih Država protiv Kube prestali su da budu samo politički slogani i postali su stvarna opasnost koja ugrožava mir u regionu i živote miliona ljudskih bića.

Obraćamo se međunarodnoj javnosti ne da tražimo usluge, već da apelujemo na pravdu i sećanje.

Kuba je mala nacija koja je solidarnost učinila svojim najvišim barjakom. Dok drugi izvoze oružje, Kuba je izvozila život.

Decenijama je naša zemlja slala medicinske brigade u najzaboravljenije kutke planete, boreći se protiv ebole u Africi, kolere na Haitiju, slepila u Latinskoj Americi i COVID-19 u više od 40 zemalja.

Mi smo narod koji deli ono što ima, a ne ono što imamo u višku, na osnovu uverenja da je zdravlje univerzalno ljudsko pravo.

Da li je ovo nacija koja zaslužuje da bude napadnuta? Da li je ovo narod čiji integritet treba da bude ugrožen nosačima aviona i raketama?

Vojna agresija na Kubu ne bi bila „hirurška procedura“ niti „oslobođenje“. To bi bio masakr civila. Ljudska cena bi bila neprocenjiva. Naša deca, koja danas pohađaju bezbedne škole, i naši stariji, zaštićeni univerzalnim zdravstvenim sistemom, bili bi prve žrtve ovog varvarstva. Rat u srcu Kariba bi izazvao humanitarnu tragediju koja bi uticala ne samo na naše ostrvo, već i na stabilnost cele hemisfere.

Istorija nas je naučila da bombe nikada nisu sejale demokratiju; ostavljale su samo ruševine, siromaštvo i ogorčenost.

Mir nije samo odsustvo sukoba; to je poštovanje međunarodnog prava, suvereniteta naroda i Povelje Ujedinjenih nacija.

Upućujemo hitan poziv na globalnu mobilizaciju:

1. Zahtevamo poštovanje života: Molimo lidere civilnog društva da podignu svoj glas na svakom mogućem forumu kako bi osudili ovaj ratnohuškački avanturizam.
2. Zalažemo se za diplomatiju: Pozivamo međunarodnu zajednicu da insistira na rešenjima zasnovanim na dijalogu, međusobnom poštovanju i civilizovanom suživotu među državama.
3. Zaštita dece: Pozivamo na zaštitu prava naše dece da žive u miru, bez traume ratne tutnjave u svojim domovima.

Kuba ne predstavlja pretnju bezbednosti nijedne sile. Naše jedino „oružje“ je bio otpor i međunarodna solidarnost. Ne dozvolite da mržnja nekolicine odluči o sudbini celog jednog velikodušnog naroda.

Svetski lideri, aktivisti, intelektualci, umetnici i ljudi dobre volje: Zaustavite ruku agresora pre nego što bude prekasno.

Čovečanstvu nije potrebno više ratova; potrebno mu je više lekara, više knjiga i više hleba.

U ime pristojnosti, pravde i života, molimo vas da se pridružite našem pokliču:

Ne ratu protiv Kube!

Da miru i životu!

S poštovanjem,

Henri Omar Perez

Novinar i javni radnik

Član kubanskog civilnog društva

Podelite ovo pismo kako bi putovalo svetom

„AHILOV ŠTIT“ JE ŠTIT RATA I KAPITALA

Komunističko oslobođenje (Κομμουνιστική Απελευθέρωση)

Vlada Nove demokratije potpisala je sporazum sa Izraelom o „Ahilovom štitu“, programu naoružanja vrednom približno 3 milijarde evra za stvaranje „odbrambenog“ sistema, proslavljajući još jedan „veliki nacionalni uspeh“. Tri milijarde evra za rakete i sisteme naoružanja, u vreme kada radnici i mladi plaćaju cenu visokih troškova života, bolnice i javno obrazovanje se urušavaju, a stanovanje postaje nedostižan san. Ovo izuzetno skupo oružje pokazalo se gotovo beskorisnim u savremenim uslovima ratovanja, sa manjom efikasnošću od masovne upotrebe veoma jeftinih dronova.

Iza velikih reči o „nacionalnoj bezbednosti“, međutim, krije se veoma specifična politika: Grčka se naoružava, postaje sve više militarizovana i produbljuje svoje učešće u vojnim rivalstvima. Ovo nije samo još jedna kupovina oružja. „Ahilov štit“ se odnosi na širi strateški izbor grčke države i kapitala: više priprema za rat, bliže saradnje sa NATO-om/SAD, dublja vojna saradnja sa Izraelom i težnja ka unapređenoj ulozi u konkurenciji za Istočni Mediteran.

I upravo zato se mora podići uzbuna. Izbor Izraela kao strateškog partnera nije slučajan. Grčka vlada, vojni establišment i vodeći mediji predstavljaju Izrael kao model vojne moći i stalne ratne spremnosti. Izrael danas predstavlja model fundamentalnog trenda savremenog kapitalizma: društva stalne vojne pripreme, nadzora i kontrole u ime „bezbednosti“, militarizacije i fašizacije društvenog života. Grčka ne kupuje samo izraelsko oružje. Grčka država takođe „kupuje“ i usvaja model. A ovaj model je duboko reakcionarni. Jer iza „inovacija“ i „odbrambene tehnologije“ stoji genocid u Gazi, okupacija i aparthejd na Zapadnoj obali, mučenje i etničko čišćenje. To je ono čemu se dive. To je ono što žele da repliciraju. I to je model koji ne želimo da uvezemo u Grčku. Želimo da ga preokrenemo.

NEĆEMO PLATITI ZA „NACIONALNU BEZBEDNOST“ KAPITALA

Istovremeno kada vlada traži od radnika da „budu strpljivi“, milijarde se pronalaze za sisteme naoružanja. Ovo je pravo lice „ratne ekonomije“. Postoji novac. On jednostavno nije za društvo. On je za fregate, borbene avione, rakete i „Šildove“. Vlada kaže da je oružje neophodno za „bezbednost zemlje“. Ali čija je to zemlja? Zemlja radnika koji ne mogu da priušte kiriju? Mladih ljudi koji rade za mizerne plate? Pacijenata koji mesecima čekaju na lekarski pregled? Ili zemlja brodovlasnika, energetskih korporacija i poslovnih interesa koji traže geopolitičko unapređenje grčkog kapitalizma?

Vladina „nacionalna bezbednost“ je bezbednost interesa grčkog kapitala.

„Ahilov štit“ je takođe deo grčko-turskog rivalstva. Vlada predstavlja kupovinu oružja i svoj strateški odnos sa Izraelom kao neophodan odgovor Turskoj. Ona nastoji da prikaže Grčku kao „branioca“ od navodno stalno agresivne Turske. To je ista logika koja se koristi decenijama: „Turska nam preti – zato se moramo naoružati.“ I tako jedno gomilanje naoružanja donosi drugo. Jedna vojska je jača jer je druga jača. Jedna buržoazija priziva pretnju koju predstavlja druga. A radnici plaćaju račun.

Turska buržoazija ima svoje interese i agresivne ambicije. Međutim, to ne pretvara izbore grčke vlade i vojske u „odbrambene“ po prirodi. Grčko-tursko rivalstvo je takmičenje između dve buržoaske klase i dve države za geopolitičku moć, energetske rute, pomorske zone, tržišta i regionalni uticaj. Grčka vlada ne može da se predstavi kao „miroljubiva“ dok produbljuje vojnu saradnju sa izraelskom državom. „Ahilov štit“ je

deo ovog odnosa. Kao i učešće Grčke u širim planovima SAD, NATO-a i EU.
Grčka nije posmatrač ratova. Ona je aktivni deo mreže koja vodi rat. Zato su sistemi Patriot raspoređeni u Saudijskoj Arabiji, kako bi zaštitili naftna postrojenja njenog podjednako ubilačkog princa. Zato su fregate raspoređene u Crvenom moru, kako bi zaštitile vlasnike brodova i njihov profit. Sve je to koštalo mnogo više milijardi, koje smo mi, radnici, platili kroz poreze, dugove i pljačku društvenih dobara.
Neprijatelj radnika u Grčkoj i Turskoj stoga nije sa druge strane Egeja. On je iznad njih, unutar njihovih sopstvenih društava: kapitala, njegovih vlada i njihovih ratnih planova. Radnička klasa nema šta da dobije od ove trke u naoružanju. Nećemo prihvatiti da radnici plaćaju za naoružavanje grčke buržoazije kako bi ona mogla da postane „jača“ u svojoj konkurenciji sa Turskom.
I ovde leži ključna odgovornost grčke levice, jer delovi nje nisu u stanju da odgovore na ovu stvarnost. U različitim verzijama, oni reprodukuju osnovno jezgro dominantnog nacionalističkog narativa: Turska je stalna pretnja, Grčka je stalno u defanzivnom položaju, grčki zahtevi su očigledno opravdani i stoga je naoružavanje neophodno.
Ova logika može biti prikrivena „antiimperijalističkim“ rečnikom, ali i dalje vodi do istog zaključka: Grčka se mora naoružati protiv Turske. Ne može postojati antiratna i internacionalistička levica koja reprodukuje isti osnovni narativ kao grčka država. Nemoguće je osuditi troškove naoružanja uopšte, a istovremeno smatrati grčke troškove naoružanja „neophodnim“ zato što Turska postoji. Nemoguće je osuditi nacionalizam kada se tiče drugih i nazvati ga „odbranom“ kada se tiče naše sopstvene buržoazije.

SA NARODIMA, NE SA BURŽOASKIM KLASAMA!

Levica ne postoji da bi objasnila zašto je grčka buržoazija „desna“. Ona postoji da bi organizovala radničku klasu protiv sopstvene buržoazije. Radnička klasa Grčke nema nikakav interes za geopolitičko unapređenje grčkog kapitalizma. Niti radnička klasa Turske ima ikakav interes za geopolitičko unapređenje turskog kapitalizma.
Nećemo postati navijači i navijačice „jake Grčke“.
Odgovor na pripreme za rat ne može biti još jedan vojni savez. Odgovor je internacionalistička radnička borba. Naš sopstveni „Štit“ je zajednička borba radnika Grčke i Turske protiv troškova naoružanja i rata.
Protiv grčko-izraelske osovine, suprotstavljamo se kroz internacionalističku solidarnost sa Palestinom.
Otkazivanje vojnih sporazuma, kraj vojne saradnje, nikakvo olakšavanje za državu Izrael.
Protiv troškova naoružanja, zahtevamo drastično smanjenje vojnih rashoda.
Protiv NATO-a, vojnih baza i imperijalističkih planova, borimo se za povlačenje iz mehanizama rata.
Nećemo plaćati njihovo „nacionalno unapređenje“.
Nećemo prihvatiti smanjenje socijalnih rashoda da bismo kupili oružje.
Nećemo prihvatiti da se Grčka pretvori u ratnu mašineriju.
Novac za društvene potrebe – ne za naoružavanje!
Sa narodima Grčke, Turske, Palestine i čitavog regiona – ne sa državama, vojskama i interesima kapitala!

Naša perspektiva nije „jaka Grčka“ u okviru kapitalističke i imperijalističke konkurencije. Naša perspektiva je rušenje rata, nacionalizma i kapitalizma.

KOMPANIJE UBIRAJU PROFIT OD RECIKLAŽE, DOK DRUŠTVO PLAĆA CENU PO ŽIVOTNU SREDINU

Radnička partija Turske (Emek partisi)

Zagađenje mikroplastikom, koje poslednjih godina preplavljuje mediteranske obale i morske ekosisteme, otkriva oštar kontrast između turske politike zaštite životne sredine i priliva stotina hiljada tona plastičnog otpada uvezenog iz Evrope. Dok se Turska priprema da bude domaćin samita COP31, vladajuća partija AKP – iako na domaćem terenu nastoji da promoviše svoju retoriku o „nula otpada" – zatvara oči pred uvozom otpada niske vrednosti, teškog za razvrstavanje i visokorizičnog, koji zemlje poput Ujedinjenog Kraljevstva i Nemačke odbijaju da tretiraju na sopstvenoj teritoriji. Politika upravljanja otpadom koju političko rukovodstvo sprovodi zarad interesa male grupe kapitalista predstavlja pravi poraz razuma. Mikroplastika koja dospeva u Sredozemno more iz postrojenja za reciklažu, putujući kroz kanale za navodnjavanje i reku Sejhan, pokazuje da u okviru ovog uvoznog režima – koji uvećava profit privatnih kompanija – stvarnu i tešku cenu po životnu sredinu plaćaju turske vode, zemljište i, direktno, njeni stanovnici.

Kako objasniti tako pogrešnu politiku upravljanja otpadom – politiku koja zanemaruje obale, morsko okruženje, turizam, poljoprivredu i javno zdravlje – u zemlji koja iznedri toliko obrazovanih pojedinaca, tehničkih stručnjaka i naučnih saznanja, i gde su svi podaci jasno vidljivi? To je situacija koja potvrđuje reči Vedata Turkalija: „Ponekad vidim ljude sa diplomama i dođe mi da kažem: 'Takvo neznanje moguće je samo kroz obrazovanje.'" Da li bi bilo nepravedno reći da ne postoji apsolutno nikakav razlog („nula razloga") koji stoji iza politike onih koji javnosti plasiraju bajke o „nula otpada"?

Prof. dr Erkan Aktaš, profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Mersinu – koji je sproveo brojna istraživanja, uputio upozorenja i objavio članke o plastičnom otpadu, a posebno o aktuelnom problemu zagađenja mikroplastikom – otkriva pravi uzrok onoga što u svojim pojednostavljenim analizama često odbacujemo kao „potpuni nedostatak pameti": profitni motiv kapitala!

Analizirajući podatke o uvozu i izvozu plastičnog otpada iz razvijenih zemalja poput Ujedinjenog Kraljevstva i Nemačke, prof. dr Aktaš ukazuje na to da je Turska postala odredište za tokove plastike niske vrednosti. On postavlja pitanje zašto ekonomska dobit ostaje u Evropi, dok se troškovi po životnu sredinu prebacuju na Tursku. Podaci iz Ujedinjenog Kraljevstva i Nemačke otkrivaju upadljive razlike.

Istraživanje dr Erkana Aktaša pokazuje da je Ujedinjeno Kraljevstvo, prema podacima za 2025. godinu, uvezlo oko 123.000 tona plastičnog otpada, dok je izvezlo 676.000 tona. Primećeno je da je oko 140.000 tona iz te velike izvozne količine upućeno u Tursku. Ipak, najznačajniji podatak odnosi se na jediničnu vrednost izvezenog otpada. Dok prosečna jedinična vrednost plastičnog otpada koji uvozi samo Ujedinjeno Kraljevstvo iznosi 422 funte po toni, ta vrednost za ukupan izvoz iznosi 224 funte.

Međutim, kada je reč o izvozu u Tursku, ta cifra pada na 176 funti sterlinga. To ukazuje na to da je jedinična vrednost mešavine plastičnog otpada koja se iz Ujedinjenog Kraljevstva šalje u Tursku približno 58 odsto niža od vrednosti uvezene mešavine.

Sličan obrazac je uočljiv i u slučaju Nemačke. Dok je Nemačka 2025. godine uvezla približno 592.000 tona plastičnog otpada,

izvezla je 817.000 tona; količina namenjena Turskoj kretala se oko 155.000 tona. Ponderisana prosečna jedinična vrednost mešavine plastičnog otpada poslate iz Ujedinjenog Kraljevstva u Nemačku iznosila je približno 315 evra po toni, dok je vrednost iste mešavine poslate iz Nemačke u Tursku pala na 187 evra. Ova razlika od oko 41 odsto pokreće pitanja o kvalitetu otpada koji se upućuje u Tursku.

Da li je Turska odredište za otpad niske vrednosti?

Iako se u istraživanju koje je sproveo Aktaš (Aktaş) napominje da sama jedinična trgovinska vrednost nije konačan pokazatelj kvaliteta, činjenica da tokovi otpada iz obe zemlje ka Turskoj konstantno imaju znatno niže jedinične vrednosti nameće važno pitanje. Aktaš ističe potrebu da se istraži da li se u Tursku preusmerava plastika male vrednosti za ponovnu preradu, ona koju je teško sortirati ili ona koja nosi visoke troškove odlaganja. U tom kontekstu, ključnu ulogu igra mehanizam poznat kao „naknada za prijem otpada" (gate fee). Upozorenja ukazuju na to da, dok kompanije ostvaruju profit nabavkom otpada po niskoj ceni – pa čak i naplaćivanjem naknada tokom tog procesa – teret odlaganja frakcija koje se ne mogu reciklirati i koje su male vrednosti na kraju može pasti na Tursku.

U međuvremenu, izveštava se da je ukupna količina plastičnog otpada poslatog iz Evropske unije u Tursku 2025. godine dostigla približno 503.000 tona. Ovakva situacija čini Tursku jednim od ključnih odredišta za trgovinu plastičnim otpadom iz Evrope.

Svi plaćamo cenu jeftinog mesa!

Aktaş napominje da ostvarivanje profita kompanije za reciklažu ne znači nužno da i nacionalna ekonomija ima koristi od toga, ističući: „Ako se troškovi poput troškova odlaganja, opterećenja infrastrukture za tretman otpada, zagađenja vode i zemljišta, kao i uticaja na poljoprivredu i morsku sredinu, ne odražavaju u tržišnoj ceni, to predstavlja negativnu eksternaliju. Profit ostaje kompaniji, dok troškove snosi društvo." Iznoseći konkretne podatke o obimu štete po životnu sredinu, Aktaş navodi naučnu studiju sprovedenu u Adani; ona otkriva da su koncentracije mikroplastike u kanalima za navodnjavanje u blizini postrojenja za reciklažu plastike bile – na pojedinim lokacijama – i do 132 puta veće nego na tačkama uzvodno od tih postrojenja. Voda iz ovih kanala, koja se koristi za navodnjavanje poljoprivrednih površina, putem reke Sejhan na kraju dospeva u Sredozemno more, čime ugrožava morski ekosistem. Aktaş naglašava da je, pored samog merenja zagađenja, ključno razmotriti osnovni ekonomski sistem, ponašanje kompanija i nedostatke u planiranju koji dovode do ovakvog zagađenja.

Zabrinutost zbog rastućih rizika po životnu sredinu u bliskoj budućnosti

U skladu sa odlukama Evropske unije, izvoz plastičnog otpada u zemlje koje nisu članice OECD-a biće potpuno zabranjen počev od 21. novembra 2026. godine. Međutim, s obzirom na to da je članica OECD-a, Turska ne podleže ovoj automatskoj zabrani. Predviđa se da bi ova situacija mogla dodatno pojačati pritisak plastičnog otpada na Tursku i povećati rizike po životnu sredinu usled zatvaranja drugih puteva za izvoz evropskog otpada.

Prof. dr Erkan Aktaş smatra da bi Turska trebalo da preduzme mere i pre isteka ovog roka, te da privremeno obustavi uvoz plastičnog otpada. On predlaže transparentnu analizu stvarnih stopa reciklaže, troškova prerade otpada i metoda odlaganja tokom tog perioda obustave. Ističe se da bi, naročito radi zaštite poljoprivrednog zemljišta, vodnih resursa i mora, trebalo ograničiti rad postro-

jenja koja ne ispunjavaju ekološke standarde i premašuju kapacitete životne sredine, ili ih čak, po potrebi, zatvoriti.

Podaci iz najnovije studije koju je sproveo Aktaš jasno ukazuju na kontradiktornost: dok se Turska priprema da bude domaćin globalnog samita o klimi COP31, istovremeno drži vrata otvorena za stotine hiljada tona stranog plastičnog otpada iz Evrope – što je stav koji sugeriše da je njena politika zaštite životne sredine dostigla tačku potpune iracionalnosti. Ne postoji nikakvo logično opravdanje za svesno žrtvovanje sopstvenog poljoprivrednog zemljišta, reka i mora zarad uvoza ekoloških rizika i troškova zbrinjavanja otpada koje zemlje poput Ujedinjenog Kraljevstva i Nemačke odbijaju da snose na sopstvenoj teritoriji. Stručnjaci ističu da, radi očuvanja svoje budućnosti, Turska mora da prepozna ovu nadolazeću opasnost, odmah zaustavi uvoz i stavi tačku na teške ekološke i društvene troškove koji se nameću društvu zarad profita šačice kapitalista.

TEROR DOSELJENIKA NA ZAPADNOJ OBALI: OD SEZONSKIH NAPADA DO ORGANIZOVANOG SVAKODNEVNOG KRIMINALA

Tajsir Haled, Šef Narodnog biroa za odbranu zemlje - PLO
18/8/2026

Terorizam izraelskih kolonizatora na Zapadnoj obali doživljava neviđenu eskalaciju koja je prešla sve crvene linije, evoluirajući od sporadičnih sezonskih napada u organizovani svakodnevni kriminal usmeren direktno na nametanje nove realnosti kroz prisilno raseljavanje palestinskih zajednica i širenje naselja. Tempo ovih napada je duboko alarmantan, dostigavši broj od 95 napada koje su izvršili doseljenici na Zapadnoj obali samo u protekloj nedelji. Kancelarija Ujedinjenih nacija za koordinaciju humanitarnih poslova (OCHA) je, sa svoje strane, dokumentovala više od 1300 napada doseljenika od početka 2026. godine, brzinom većom od šest napada dnevno. Izraelske i organizacije UN za ljudska prava takođe su zabeležile približno 5375 napada koje su izvršili doseljenici od 7. oktobra, pre tri godine, nakon čega su žrtve ubijene ili povređene, a imovina uništena. Ovi napadi se dešavaju pod direktnom zaštitom okupacione vojske, koja pruža bezbednost napadačima i, u većini slučajeva, interveniše da bi kaznila žrtve umesto da uhapsi koloniste, koji izvršavaju neviđene akte terora nad palestinskim građanima.

Prema dokumentovanim podacima, više od 1044 Palestinaca na Zapadnoj obali, uključujući Istočni Jerusalim, ubijeno je od strane okupacionih snaga i doseljenika između 7. oktobra 2023. i avgusta 2026. godine, prema podacima koje su objavila zvanična palestinska tela i Kancelarija Ujedinjenih nacija za ljudska prava. Među njima je bilo 213 dece (206 dečaka i sedam devojčica), oko 20 žena i najmanje sedam osoba sa invaliditetom. Više od 6250 Palestinaca zadobilo je povrede različite težine tokom kontinuiranih racija i napada u više regiona. Prema podacima palestinskog Ministarstva zdravlja, 87 Palestinaca je ubijeno od strane okupacionih snaga i doseljenika na Zapadnoj obali od početka 2026. do kraja jula, uključujući 21 ubijenog vatrenim oružjem od strane doseljenika.

Zvanični palestinski i međunarodni izveštaji takođe ukazuju da su od početka tekuće godine doseljenici namerno zapalili imovinu, polja i kuće na Zapadnoj obali u skoro 500 navrata. Većina ovih incidenata dogodila se u gradovima Kusra, Avarta i Džalud u guberniji Nablus, i Turmusaja, Sindžil i El-Mugajir u

okrugu Ramala i El-Bire, pogađajući hiljade hektara poljoprivrednog zemljišta, kao i industrijske i komercijalne objekte i kuće.

Terorizam doseljenika više nije prolazno stanje ili izolovana pojava odvojena od kompletnog političkog, pravnog i bezbednosnog sistema u kojem učestvuju i pržaju zaštitu i izvršna, zakonodavna i sudska vlast. To je sistem koji kontrolišu ministri, članovi Kneseta i drugi u pravosuđu i policiji. To je terorizam koji finansira Becalel Smotrič, naoružava Itamar Ben-Gvir, podstiče Izrael Kac, štiti okupaciona vojska, a sponzoriše Benjamin Netanjahu.

Benjamin Netanjahu ovde igra ulogu diplomatskog „amortizera" pred Vašingtonom i Briselom opisujući ove doseljenike kao marginalne i neposlušne pojedince i tvrdeći da ih država ne podržava i da su njihova dela samo društveni prekršaji koji imaju za cilj da omoguće međunarodne sankcijae. Netanjahu je više puta opisao nasilne doseljenike kao „ekstremnu manjinu" koja ne predstavlja širu zajednicu doseljenika. U nekoliko navrata je odbio da klasifikuje grupe poput „Hiltop Youth" i „Price Tag" kao terorističke organizacije, radije ih opisujući kao anarhiste koji pokušavaju da sprovode zakon svojim rukama. Njihove postupke je okarakterisao kao pojedinačne akte nereda i, u nekoliko navrata, optužio je zvaničnike ili ministre koji su pokrenuli pitanje „nasilja doseljenika" da narušavaju ugled Izraela. On ih opisuje kao „marginalce, one koji su napustili školu i nisu deo organizovanog tkiva naselja". Netanjahu nastoji da odvoji delovanje ovih grupa od zvanične vladine politike ili od lidera naselja bliskih njegovoj vladajućoj koaliciji i nastoji da ih socijalno i pravno podvede pod definiciju „mladih u riziku", tretirajući ih kao humanitarne i socijalne slučajeve koji pate od raspada porodice, napuštanja škole i poremećaja u ponašanju, umesto da ih prepozna kao ideološku organizaciju vođenu ekstremističkom ideologijom naseljavanja. On je opravdao dodelu značajnih budžeta njima od strane ministarstava kao što su socijalna zaštita, obrazovanje i poslove naseljavanja – na primer, budžete koji ih podržavaju u pastoralnim naseljima ili otvaranje škola namenjenih njihovoj integraciji, poput škole otvorene u naselju Beit El – kao zvanične „programe rehabilitacije i obuzdavanja", a ne kao podršku ekstremistima.

Ekstremistički ministri u njegovoj vladi, među kojima su najvažniji ministar nacionalne bezbednosti Itamar Ben-Gvir i ministar finansija Becalel Smotrič, razlikuju se od Netanjahua i odbacuju karakterizaciju aktivista „Hilltop Youth" i „Price Tag" i nasilnih doseljenika kao marginalnih ili „odmetnutih" grupa. Umesto toga, oni im otvoreno pružaju političku, pravnu i finansijsku podršku kroz nekoliko kanala. Ben-Gvir i Smotrič odbacuju termin „nasilje doseljenika" i smatraju pokretanje tog pitanja „levičarskom i međunarodnom zaverom" za defamaciju cionizma. Ovi ministri karakterišu terorističke prakse koje potiču iz pastoralnih uporišta kao „pionirske činove odbrane domovine" od palestinske ekspanzije. Izrael Kac, ministar odbrane, takođe ne okleva da pruži zaštitu i nekažnjivost ovim teroristima. Otkazao je sve administrativne naloge za pritvor protiv ekstremističkih doseljenika i naredio njihovo puštanje na slobodu, a nedavno je prebacio odgovornost za ove doseljenike, i doseljenike uopšte, na Ben-Gvirovu policiju.

U izraelskom Knesetu, članovi i savetnici krajnje desničarskih partija ne oklevaju da se lično pojave na sudu kako bi podržali članove „Hilltop Youth" i „Price Tag" koje je uhapsio Šin Bet. Među najistaknutijim Netanjahuovim saveznicima u Knesetu je Limor Son Har-Meleh iz stranke Otzma Yehudit, koja se smatra „duhovnom majkom" za Hilltop Youth. Ona redovno ide na sud da brani pritvorenike optužene za terorizam i nasilje

nad Palestincima i opisala je terorističkog naseljenika Amirama Ben-Ulijela, osuđenog za podmetanje požara 2015. godine u kojem je ubijena porodica Davabšeh u selu Duma, kao „pravednog sveca" koga treba podržati. Zvi Sukot iz Religiozne cionističke partije, član Kneseta i bivši aktivista u grupama Hilltop Youth, koristi svoj parlamentarni imunitet da posećuje naselje i sprečava vojsku i policiju da ih evakuišu, i vodi medijske kampanje za rehabilitaciju njihovog imidža i prikazivanje kao pionira. Jicak Krojzer iz Otzma Yehudit, predsednik frakcije stranke u Knesetu, predvodi zakonodavne napore za obezbeđivanje pravnog imuniteta za doseljenike i pružanje finansijske i pravne podrške porodicama optuženih za zločine nacionalističkog karaktera. Almog Koen iz Otzma Yehudit koristi svoju političku retoriku da brani pravo doseljenika da koriste oružanu silu protiv Palestinaca na Zapadnoj obali, tvrdeći da svaki pokušaj da se oni obuzdaju slabi bezbednosnu situaciju Izraela.

Ovi ministri i članovi Kneseta u Netanijahuovom vladajućem taboru prikazuju ove teroriste kao pionire i „nove pionire" („nove haluce"), kao suštinsku komponentu ideološkog narativa koji promovišu kako bi ponovo stvorili sliku „mladosti sa brda" i nasilnih doseljenika po ugledu na „prve pionire" koji su osnovali prve kibuce i jevrejske zajednice pre 1948. godine. Oni smatraju da je ono što ovi mladići rade na brdima Zapadne obale direktan nastavak istog cionističkog projekta. Opisivanje njih kao pionira daje im nacionalni plašt legitimiteta aktima zauzimanja i kontrole nad palestinskom zemljom, brdima i pastoralnim farmama. Smotrič je javno rekao da su „radnici na doseljeničkim farmama i doseljenički pioniri neosvojiva tvrđava Izraela". Kada Šin Bet ili opozicione ličnosti opisuju ove mlade ljude kao „odmetnike" ili „terorističke bande", ekstremistički ministri i članovi Kneseta umesto toga ih opisuju kao „pionirske grupe koje žrtvuju svoje udobne živote da bi zaštitile domovinu". Stoga, napadi doseljenika i paljenje imovine prestaju da se predstavljaju kao krivična dela i umesto toga se izraelskoj desničarskoj javnosti prikazuju kao „neophodna cena koju plaćaju pioniri na frontu naseljavanja" da bi utvrdili činjenice na terenu.

Izraelski pravosudni sistem takođe pruža sigurno utočište i sudsku zaštitu članovima ekstremističkih doseljeničkih grupa. To se ogleda u veoma niskoj stopi sudskih gonjenja i jasnoj pristrasnosti u presudama u poređenju sa tretmanom Palestinaca. Sistem se bavi napadima doseljenika i organizacije Hilltop Youth putem organizacionih i sudskih mehanizama koje neki opisuju kao politiku „vrtećih vrata", što uključuje smanjenje kazni, brzo puštanje na slobodu i samo simboličan kućni pritvor. U ogromnoj većini slučajeva, izraelski sudovi pribegavaju ranom puštanju na slobodu doseljenika optuženih za oružane napade ili paljenje palestinske imovine, zamenjujući pritvor „kućnim pritvorom", kao što se dogodilo sa osumnjičenima za napade u gradovima Burka i Huvara. Sudovi odbijaju da klasifikuju dela ovih grupa kao „terorističke akte". Umesto toga, zločini se preklasifikuju u „nerede", „zemeljne sporove" ili „nacionalistički motivisane sukobe". Slučajevi se takođe odbacuju zbog „nedostatka dokaza". Izraelske i međunarodne organizacije za ljudska prava, poput Yesh Din and B'Tselem, dokumentovale su da je više od 90% istražnih dosijea koje je policija otvorila u vezi sa napadima doseljenika zatvoreno bez optužnice, te da je „počinilac nepoznat" ili da nema „dovoljno dokaza". U praksi, sudovi se pridržavaju političkih odluka koje je doneo ministar odbrane Izrael Kac i nedavno imenovani bezbednosni lideri, poput šefa Šin Beta Davida Zinija, pozivajući na potpuno zamrzavanje i obustavljanje izdavanja administrativnih naloga za pritvor protiv doseljenika i na uzdržavanje od produženja pritvora pojedinaca koje terenske bezbednosne agencije

opisuju kao opasne. Istovremeno, isti izraelski sudovi svakodnevno odobravaju desetine administrativnih naloga za pritvor protiv Palestinaca, bez suđenja i na osnovu tajnih dosijea.

Terorističke prakse nisu ograničene samo na terorističke grupe „Hilltop Youth" i „Price Tag". One su se proširile nakon 7. oktobra, pre tri godine, i uključile rezerviste koji su uključeni u takozvane „Regionalne odbrambene bataljone" (Hagmar). Odnos između terorističkih grupa kao što su „Hilltop Youth" i „Price Tag" i ovih bataljona predstavlja opasnu transformaciju, jer su ovi bataljoni postali zvanično pokriće koje omogućava terorističkim elementima da sprovode nasilje pod državnim sponzorstvom. Posle 7. oktobra, više od 5500 doseljenika je regrutovano u Regionalne odbrambene bataljone kao rezerviste kako bi „zaštitili svoja naselja". Desetine članova organizacije „Hilltop Youth" i grupa koje su bezbednosne agencije, poput Šin Beta, klasifikovale kao elemente „nacionalističkog terorizma", integrisane su u ove jedinice, dajući im zvanične uniforme i zakonska ovlašćenja. Ovi bataljoni su ekstremističkim doseljenicima obezbedili automatsko oružje koje je izdala vojska, vojna vozila, komunikacionu opremu i dronove. Ovo oružje je direktno korišćeno u napadima na palestinska sela i proizvođače maslina. Članovi ovih bataljona poseduju vojna ovlašćenja da nametnu „zatvorene vojne zone" i pritvore civile. U tom smislu, izraelske i međunarodne organizacije za ljudska prava, poput B'Tselem i „Breaking the silence", dokumentovale su slučajeve u kojima su ovi bataljoni štitili doseljenike dok su palili imovinu, pa čak i aktivno učestvovali u napadima sve dok su nosili vojne uniforme. Međunarodni izveštaji o bezbednosti i mediji, uključujući Guardian i Financial Times, opisali su ovaj sistem kao stvaranje „naoružanih milicija naseljenika u redovima same izraelske vojske", vođenih ideologijom proterivanja Palestinaca i kontrole Područja C. Ova integracija je stvorila unutrašnju krizu: vojnici doseljenici primaju naređenja od svojih ideoloških vođa i ekstremističkih ministara poput Smotriča i Ben-Gvira, a ne od više vojne komande, što dovodi do nemarnosti takozvanih agencija za sprovođenje zakona i policije u njihovom gonjenju.

Država takođe ne uskraćuje novac ovim teroristima. Ministri krajnje desnice u izraelskoj vladi, posebno Becalel Smotrič, ministar finansija, i Orit Strok, ministar za naseljavanje, koriste državne budžete da ubrizgavaju milijarde šekela, direktno i indirektno, u legitimizaciju pastoralnih uporišta i podršku terorističkim grupama. Ovi budžeti i njihovi kanali uključuju dnevna izdvajanja za „omladinu u riziku". Procureli zvanični dokumenti iz Ministarstva za naseljavanje otkrili su direktno dnevno finansiranje od 50 šekela za svakog naseljenika povezanog sa grupama Hilltop Youth ili koji boravi u neovlašćenim pastoralnim naseljima, za pokrivanje troškova hrane i odeće. Postoji i „obrazovni" plan nege, čiji je ukupni trošak 120 miliona šekela (napomena: 1:3,5 je odnos evro – šekel). Vladin program, u koji su uključena ministarstva obrazovanja, socijalne zaštite i naseljavanja, koristi se kao zvanično finansijsko pokriće za smeštanje ekstremista u neovlašćenim naseljima umesto njihovog krivičnog gonjenja. Ovo je pored infrastrukture i legalizacije pastoralnih naselja, za šta je budžetom za 2026. godinu izdvojeno približno 2,7 milijardi šekela za razvoj ilegalnih naselja. Od ovog budžeta, 338 miliona šekela je izdvojeno za razvoj infrastrukture i obezbeđivanje i učvršćivanje 36 ilegalnih naselja i pastoralnih farmi kojima upravlja Hilltop Youth, ubrzavajući proces regulisanja njihovog statusa i pretvaranja u priznata naselja. Pored toga, postoji finansiranje za bezbednost i opremu: Ministarstvo za naseljavanje obezbeđuje godišnja izdvajanja koja prelaze 75 miliona šekela za bezbednosnu opremu, kamere za nadzor i dronove. Ministarski kabinet za bezbednost, u koordi-

naciji sa Smotričem, takođe je odobrio veliki budžet od 1,3 milijarde šekela za uspostavljanje i rehabilitaciju između 34 i 61 novih naselja i isturenih položaja na Zapadnoj obali, kao i dodatni budžet koji prelazi milijardu šekela za izgradnju novih puteva koji povezuju izolovane pastoralne isturene položaje sa većim naseljima, dajući ekstremističkim grupama veću geografsku dubinu i slobodu kretanja. Ova sredstva se usmeravaju kroz više vladinih tela, kao što su Odeljenje za naseljavanje i regionalni saveti za naseljavanje na Zapadnoj obali, kako bi se prikrilo i otežalo međunarodnim nadzornim telima da prate pravi obim vladinih troškova za ove grupe.

Pitanje nakon svega ovoga je: Da li postoji nada da bi promena vlade u Izraelu nakon sledećih izbora za Kneset mogla da zaustavi ovaj terorizam? Procene ukazuju da je oslanjanje na sledeće izraelske izbore da donesu promenu sposobnu da zaustavi terorizam doseljenika slabo i nerealno, iz nekoliko strukturnih razloga vezanih za izraelsko društvo i izraelski politički sistem. Ako Likud i njegovi ekstremistički saveznici, Smotrič i Ben-Gvir, izgube, promena može uključivati samo obuzdavanje nekih provokativnih manifestacija ovih terorističkih praksi kako bi se apsorbovao međunarodni pritisak, dok će se politika konfiskacije zemljišta i izgradnje naselja nastaviti, kao što je to bio slučaj i pod prethodnim vladama. Sledeći izbori mogu promeniti lica – poput odsustva Ben-Gvira ili Smotriča sa neposredne političke scene – ali neće promeniti strukturnu politiku okupacije. Stoga, prava nada za zaustavljanje ovog terorizma ne zavisi od izraelskih glasačkih kutija, već od postojanosti naroda na terenu, aktiviranja narodnog otpora i povećanja međunarodnih i ekonomskih troškova okupacije.

Shodno tome, nema alternative suočavanju sa ovim terorizmom posebno, i politikom okupacione države uopšte, osim kroz istinsko palestinsko preispitivanje toka odnosa sa ovom državom. To zahteva obnovu odnosa sa Izraelom na osnovu toga da je on kolonijalna okupaciona država i država diskriminacije, aparthejda i etničkog čišćenja; počevši od povlačenja iz njega, počevši od prekida bezbednosne koordinacije, zatim suspenzije njegovog priznanja dok ne prizna Državu Palestinu na granicama od 4. juna 1967. godine, i konačno okončanja sprovođenja Pariskog ekonomskog protokola i kretanja ka sveobuhvatnom bojkotu sve izraelske robe za koju postoji palestinska, arapska ili strana alternativa, uključujući, naravno, proizvode iz naselja. Ovo mora biti praćeno obezbeđivanjem svih uslova za narodni otpor okupaciji, što vodi do sveobuhvatne nacionalne građanske neposlušnosti. Ovo je najodrživiji kurs, a to su odluke nacionalnog konsenzusa koje se moraju poštovati i usvojiti kao osnova za nacionalni plan za suočavanje sa okupacijom.

Članovi organizacije *Socijalistička zora* posetili su Beograd na poziv *Crvene inicijative* — sestrinske socijalističke organizacije iz Srbije

Socijalistička zora (Makedonija)

Proveli smo dan u edukativnom istorijskom obilasku, istražujući spomenike i značajne datume iz revolucionarne prošlosti Beograda. Dakle, krenimo redom…

1871. – LIST *RADENIK* – STARI GRAD

Spomen-ploča posvećena listu *Radenik* nalazi se na teritoriji opštine Stari grad. U ovoj zgradi se, od juna 1871. do kraja aprila 1872. godine, nalazila redakcija *Radenika* – prvog socijalističkog lista u Srbiji i na Balkanu – koji je uređivao Svetozar Marković, prvi socijalista na ovim prostorima.

Na stranicama ovog lista prvi put su u nastavcima objavljena dela: Marksov *Građanski rat u Francuskoj*, kao i dva poglavlja iz *Kapitala*. *Radenik* je izlazio dve godine.

1898. KOSTA ABRAŠEVIĆ – PARK MANJEŽ

Spomenik Kosti Abraševiću (Kosti Abrašu) nalazi se u parku Manjež; čine ga četvrtasto postolje i kvadratni pijedestal, na čijem se vrhu nalazi bista mladog pesnika. Na prednjoj strani pijedestala urezani su stihovi iz njegove čuvene pesme *Crvena*:

Crvena je krvca, što kipi u nama;
Crvena je munja, što oblak prolama,

Crveno je nebo, kad se zorom smije,
Crven nam je barjak, što se gordo vije,

Crvena je mržnja u našim grudima
Pa i gnev je crven, što nas obuzima.

O, tirani, čujte – ne treba vam kriti –
I osveta naša – crvena će biti!
1894.

Kosta Abrašević je rođen u Ohridu 1879. godine. Godine 1888, u svojoj devetoj godini, preselio se sa porodicom u Šabac, gde je i preminuo 1898. godine, sa svega 18 godina. Ipak, tokom svog kratkog života, stvorio je osoben opus proleterske poezije, bogat socijalističkim temama, ostavivši time neizbrisiv trag u južnoslovenskoj književnosti.

U decenijama nakon njegove smrti, ime ovog pesnika nije zaboravljeno. Naprotiv, Kosta Abrašević je poslužio kao inspiracija mnogim omladinskim i kulturno-umetničkim grupama. Neke od njih su s ponosom nosile njegovo ime – među kojima se posebno ističe Kulturno-umetničko društvo (KUD) „Abrašević" u Beogradu, osnovano 1905. godine. Ovo kulturno-umetničko društvo aktivno je i danas; nastalo je iz hora i pozorišne trupe Beogradskog radničkog društva.

1903 – OSNIVAČKI KONGRES SSDP-a – BALKAN KINO, STARI GRAD

Spomen-ploča se nalazi u Makedonskoj ulici, u opštini Stari grad, i na njoj piše:

„U ovoj zgradi je 2. avgusta 1903. godine održan osnivački kongres Srpske socijaldemokratske stranke i Opšteg radničkog saveza. Ovde su takođe održani kongresi 1904, 1907, 1908, 1909. i 1910. godine."

Srpska socijaldemokratska stranka (SSDS) osnovana je 1903. godine; 1909. godine preimenovana je u Srpsku socijaldemokratsku stranku (SSDP) i ostala je aktivna sve do 1919. godine. Ona je delovala kao politički predstavnik radničke klase u usponu i odigrala značajnu ulogu u borbi za donošenje socijalnog zakonodavstva. S obzirom na etničku raznolikost Balkana, SSDP se zalagala za ideju balkanske federacije.

SSDP se zalagala za opšte pravo glasa, uvođenje progresivnog poreskog sistema, smanjenje velikih vojnih izdataka, kao i za unapređenje privrede i obrazovanja.

SSDP je sprovodila doslednu antiratnu politiku i glasala protiv svih ratnih zajmova tokom aneksione krize, balkanskih ratova i Prvog svetskog rata. SSDP je ušla u istoriju kao jedina stranka u celoj Evropi čiji su parlamentarni predstavnici glasali protiv ratnih kredita (ratnog budžeta) uoči Prvog svetskog rata.

Dok su sve velike i moćne socijaldemokratske stranke u Evropi (poput nemačkog SPD-a ili francuskih socijalista) podlegle nacionalističkom talasu i glasale za finansiranje ratnih napora sopstvenih vlada, SSDP je ostala privržena antiratnim načelima Druge internacionale.

1906 RADOVAN DRAGOVIĆ – MANJEŽ PARK

Spomenik Radovanu Dragoviću nalazi se u parku Manjež; sastoji se od kvadratnog postolja i kvadratnog pijedestala, na čijem se vrhu nalazi bista ovog revolucionara.

Rođen je 1878. godine u Užicu. Sa radničkim pokretom upoznao se u ranoj mladosti, a proučavao je dela Marksa, Engelsa i drugih tadašnjih marksista. Bio je aktivan učesnik u radničkom i socijaldemokratskom pokretu u Srbiji.

Tokom 1900. i 1901. godine sarađivao je u listovima *Napred* i *Radnički list*. Takođe je učestvovao u osnivanju Beogradskog radničkog društva. Kasnije je učestvovao u formiranju sindikata i opštih radničkih udruženja. Bio je urednik lista *Radničke novine* i sekretar Centralnog odbora — tajnog rukovodećeg tela srpskog radničkog pokreta. Posebno je bio aktivan u nastojanjima da se osnuje Srpska socijaldemokratska partija. Obaraljao je dužnost sekretara SSDP-a, a od 1905. godine i njenog predsednika. Pored toga, tokom 1903. i 1904. godine bio je osnivač i prvi predavač u partijskoj školi u Beogradu.

Preminuo je u Beogradu, u 28. godini, 7. januara 1906. godine.

1914. DIMITRIJE TUCOVIĆ – TRG SLAVIJE

Nakon završetka Drugog svetskog rata, posmrtni ostaci Dimitrija Tucovića preneti su sa vojnog groblja u Lazarevcu i sahranjeni na trgu Slavija, koji je 1947. godine preimenovan u Trg Dimitrija Tucovića. U novembru 1949. godine, na tom trgu, iznad njegovog groba, podignut je spomenik njemu u čast – delo čuvenog vajara Stevana Bodnarova.

Usled potpune rekonstrukcije trga (koji od 2004. godine nosi svoj stari naziv „Slavija") i izgradnje velike muzičke fontane u središtu kružnog toka, spomenik je u novembru 2016. godine uklonjen, a Tucovićevi posmrtni ostaci preneti su u Aleju velikana na Novom groblju u Beogradu. Bilo je to šesto sahranjivanje ovog revolucionara – čije se ime danas na spomeniku više ne može ni pročitati, budući da je prednja ploča sa natpisom otkinuta i još uvek nije zamenjena. Nakon što je dve godine provela u skladištu, bista je u oktobru 2018. godine vraćena na Slaviju; međutim, nije postavljena na prvobitnu lokaciju, već na trotoar ispred zgrade Narodne banke Srbije, gde se nalazi i danas.

Dimitrije Tucović je rođen 1881. godine u selu Gostilje na Zlatiboru.

Aktivno je učestvovao u organizovanju radničkog pokreta, kao i u osnivanju savremenih sindikata u Kraljevini Srbiji. Dimitrije Tucović i Radovan Dragović pokrenuli su formiranje „Centralnog odbora", čiji je zadatak bio koordinacija radničkih štrajkova širom zemlje.

U martu 1903. godine, oko 5.000 studenata, učenika i radnika učestvovalo je u demonstracijama protiv apsolutističkog režima kralja Aleksandra Obrenovića, koje su organizovali socijalisti Dimitrije Tucović i Triša Kaclerović. Nije im bilo dozvoljeno da održe skup, što je dovelo do nasilja; tokom sukoba između demonstranata i policije, pet osoba je poginulo, a šest je ranjeno.

Dana 2. avgusta 1903. godine, kada je osnovana Srpska socijaldemokratska partija, Dimitrije Tucović je postao urednik njenog glasila, *Radničkog vesnika*. Takođe je bio organizator i predsedavajući Prve balkanske socijalističke konferencije, održane u Beogradu od 7. do 9. januara 1910. godine, čiji je cilj bio postavljanje programskih temelja za buduću Balkansku socijalističku federaciju.

Dimitrije Tucović je te iste godine prisustvovao Međunarodnom socijalističkom kongresu u Kopenhagenu i održao značajan govor u kojem je kritikovao stav austrijskih socijaldemokrata prema nacionalnom pitanju — konkretno, prema aneksiji Bosne i Hercegovine. Ukazao je na kolonijalnu, ekspanzionističku politiku Austrougarske, kao i na činjenicu da su tamošnje socijaldemokrate podržale vladu po tom pitanju.

Nakon izbijanja Balkanskih ratova 1912. godine, mobilisan je, a potom je učestvovao u srpskom vojnom pohodu u Albaniji. Sa fronta je slao pisma u kojima je detaljno opisivao ratne zločine počinjene nad albanskim civilnim stanovništvom, a koja su redovno objavljivana u listu *Radnički vesnik*.

Nakon Balkanskih ratova, objavio je svoje najpoznatije delo, pod naslovom „Srbija i Albanija: Prilog kritici osvajačke politike srpske buržoazije" – marksistički tekst koji se smatra jednim od najznačajnijih dela o nacionalnom pitanju na Balkanu.

Dimitrije Tucović je poginuo u novembru 1914. godine, dok je bio u sastavu Moravske divizije tokom Kolubarske bitke protiv austrougarske vojske.

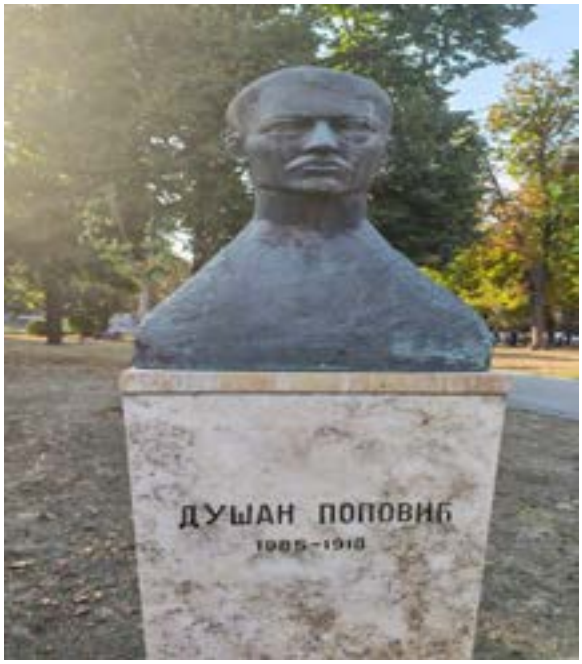
1918. DUŠAN POPOVIĆ – PARK MANJEŽ

Spomenik Dušanu Popoviću nalazi se u parku Manjež; čine ga četvrtasto postolje i kvadratni postament, na čijem se vrhu nalazi bista ovog revolucionara.

Dušan Popović je rođen 1885. godine u selu Volujak, kod Rekovca. Bio je nepokolebljiv zagovornik radničkih prava i uvođenja opšteg prava glasa u Kraljevini Srbiji.

Godine 1905. pristupio je Srpskoj socijaldemokratskoj stranci i počeo da stiče ugled u socijalističkim krugovima kao saradnik *Radničkih novina*. Godine 1907. postao je urednik, a u maju 1908. i glavni urednik *Radničkih novina*. U septembru 1909. godine, na predlog Dimitrija Tucovića, izabran je za sekretara Glavne partijske uprave. Na tom položaju ostao je do septembra 1912. godine, a zatim ponovo od 1915. pa sve do svoje smrti.

Dušan Popović je bio predavač u Partijskoj školi u Beogradu i, zajedno sa Dimitrijem Tucovićem, osnovao je list *Borba* — partijsko glasilo koje je izlazilo od 1910. do 1914. godine. Godine 1917. emigrirao je iz okupirane Srbije zajedno sa Trišom Kaclerovićem. Prvo je otputovao u Stokholm, a nakon što nije uspeo da stigne do Petrograda, otišao je u London. Događaji u Rusiji i izbijanje Velike oktobarske socijalističke revolucije ostavili su na njega snažan utisak.

Umro je 8. novembra 1918. godine u Londonu. Sahranjen je na groblju Hajgejt, neposredno pored groba Karla Marksa. U decembru 1959. godine, njegovi posmrtni ostaci preneti su u Beograd i sahranjeni u Aleji velikana.

1919. OSNIVAČKI KONGRES UJEDINJENJA – GRAND HOTEL SLAVIJA

Spomen-ploča posvećena Osnivačkom kongresu Komunističke partije Jugoslavije nalazi se na mestu nekadašnjeg „Grand hotela Slavija". Upravo tu je, od 20. do 25. aprila 1919. godine, održan čuveni „Kongres ujedinjenja" i osnovana Socijalistička radnička partija Jugoslavije (komunista).

Na Kongresu su usvojeni program praktičnog delovanja, Statut SRPJ(k), kao i odluka o pristupanju Trećoj komunističkoj internacionali.

Kongresu su prisustvovala 432 delegata koji su predstavljali radničke organizacije iz svih krajeva novoformirane Kraljevine SHS. Srpska socijaldemokratska partija (SSDP) kolektivno se priključila SRPJ(k), a njeni lideri, Filip Filipović i Sima Marković, kasnije su obavljali funkciju generalnih sekretara partije.

Kongres ujedinjenja, održan u hotelu „Slavija", postavio je temelje onoga što će kasnije postati Komunistička partija Jugoslavije (KPJ) — partija koja je samo godinu dana kasnije uzdrmala političku scenu.

1920. GRAFITI „GLASAJ ZA FILIPA FILIPOVIĆA" – SREMSKA ULICA

Slogan „Glasajte za Filipa Filipovića" smatra se najstarijim sačuvanim grafitom u Beogradu. Nastao u avgustu 1920. godine, tokom predizborne kampanje za lokalne izbore u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS), ovaj grafit je sačuvan do danas u samom srcu grada.

Grafit je bio deo kampanje novoosnovane Komunističke partije Jugoslavije (KPJ), koja je pobedila na tim izborima, što je rezultiralo izborom Filipa Filipovića za gradonačelnika Beograda. Međutim, KPJ i Filipović su gradom upravljali svega 24 sata, jer su tadašnje monarhističke vlasti silom sprečile njega i komunističke odbornike da u potpunosti preuzmu svoje dužnosti. Ubrzo nakon toga, donošenjem uredbe poznate kao „Obznana", rad KPJ je u potpunosti zabranjen.

Godine 1916. Filip Filipović je u Beču uspostavio kontakt sa boljševicima i postao naročito politički aktivan. Početkom 1919. godine vratio se u Jugoslaviju i radio na organizovanju Kongresa ujedinjenja, na kojem je osnovana SRPJ(k); nakon toga je izabran za prvog sekretara Izvršnog odbora Centralnog partijskog veća.

Na Vukovarskom kongresu, održanom 1920. godine, predvodio je revolucionarnu frakciju unutar partije, koja je odnela prevagu, što je dovelo do preimenovanja partije u KPJ (Komunistička partija Jugoslavije). Aktivno je radio na promovisanju i odbrani revolucija u Mađarskoj i Rusiji, zbog čega je u više navrata bio hapšen i proganjan. Zajedno sa drugim članovima rukovodstva KPJ, uhapšen je, što je dovelo do takozvanog „Vidovdanskog procesa" 1922. godine, u kojem je osuđen na dve godine zatvora. Godine 1924. bio je primoran da emigrira.

Filip Filipović je bio predstavnik KPJ (Komunističke partije Jugoslavije) u Balkanskoj komunističkoj federaciji (BKF) — revolucionarnom udruženju komunističkih partija sa Balkana (Bugarske, Jugoslavije, Grčke i Rumunije) — koje je formirano 1920–1921. godine pod neposrednim uticajem i rukovodstvom Komunističke internacionale (Kominterne).

ŽRTVE NACISTIČKOG BOMBARDOVANJA 1941. GODINE – KARAĐORĐEV PARK

U Karađorđevom parku postavljena je spomen-ploča posvećena građanima Beograda koji su stradali u skloništu tokom bombardovanja 6. aprila 1941. godine.

Spomen-obeležje je u obliku ploče od crnog granita. Na njoj je uklesan sledeći natpis: „Ovde, u Karađorđevom parku, 6. aprila 1941. godine, u iznenadnom napadu nemačkih aviona, stradalo je sto devedeset dvoje nevinih građana." — Građani Beograda, novembar 1975.

Bombardovanje Beograda bilo je deo takozvane operacije „Odmazda" (nem. *Unternehmen Strafgericht*). Adolf Hitler je lično odobrio napad, izdavši naređenje 27. marta 1941. godine, kao direktnu odmazdu za vojni puč u Beogradu. Puč je bio posledica narodnog nezadovoljstva i masovnih protesta — pod parolom „Bolje rat nego pakt" — kojima je srušena vlada koja je prethodno potpisala pristupanje Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu sila Osovine.

1944. ZATVOR „GLAVNJAČA" – ZGRADA HEMIJSKOG FAKULTETA

Godine 1974, povodom tridesetogodišnjice oslobođenja Beograda, ispred Prirodno-matematičkog fakulteta otkriven je spomenik u mozaiku. Na njemu se nalazi sledeći tekst, izveden od sitnog kamenja:

„Na ovom mestu nalazio se zatvor 'Glavnjača', pod upravom gradske vlasti Beograda.

U njegovim ćelijama zlostavljane su hiljade komunista i boraca za slobodu. Zatvor je zapaljen i do temelja izgoreo tokom borbi za oslobođenje Beograda 1944. godine."

„Gnevna kost nikad ne plače – ona iz zemlje ustaje, prkosna!"

Spomen-mozaik je delo apstraktnog vajara Milorada Tepavca, dok je tekst napisao pesnik Svetozar Trebješanin.

„Glavnjača" je gotovo čitav vek (od 1864. do 1953. godine) služila kao simbol policijske represije nad političkim zatvorenicima i revolucionarima. Njeno rušenje pedesetih godina 20. veka označilo je kraj jednog mračnog poglavlja u istoriji grada.

1956. MEĐUNARODNE BRIGADE – PARK KARAĐORĐE

Spomenik posvećen Internacionalnim brigadama nalazi se u Karađorđevom parku i sastoji se od stilizovane ploče od belog kamena, na kojoj se nalaze amblem sa zastave Internacionalnih brigada i sledeći natpis:

„Internacionalne brigade su formirane u Španiji 1936. godine, a sačinjavali su ih borci iz 53 zemlje koji su došli u pomoć herojskom španskom narodu u njegovoj borbi protiv fašističke agresije. One su predstavljale najbolji primer međunarodne solidarnosti i proleterskog internacionalizma. U njihovim redovima nalazilo se više od 1.700 jugoslovenskih boraca, od kojih je 800 dalo svoje živote na bojnim poljima Španije.
– Ova spomen-ploča u Beogradu postavljena je 28. oktobra 1956. godine, povodom obeležavanja 20. godišnjice formiranja prvih jedinica Internacionalnih brigada; postavio ju je Savez boraca Narodnooslobodilačkog rata Jugoslavije (SUBNOR)."

Ulica Internacionalnih brigada takođe se nalazi u neposrednoj blizini parka.

Preživeli jugoslovenski borci Internacionalnih brigada prošli su kroz logore i zatvore, a učestvovali su i u pokretima otpora u mnogim zemljama okupirane Evrope. Veliki broj njih uspeo je da se vrati u Jugoslaviju, gde su uzeli učešća u Narodnooslobodilačkoj borbi.

Deo njihove svečane zakletve glasi ovako:
„Ja, dobrovoljac u Internacionalnim brigadama, zaklinjem se svojom čašću, pred španskim narodom koji brani slobodu sveta, da ću se boriti sa oružjem u ruci kako bih odbranio nezavisnost Španije od stranih fašističkih osvajača.
Ukoliko prekršim ovu svečanu zakletvu, neka me stigne prezir mojih saboraca i kazna naroda."

1965. ZGRADA GENERALŠTABA – SAVEZNI SEKRETARIJAT ZA NARODNU ODBRANU

Zgrada Generalštaba i Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu u Beogradu predstavlja jedan od najznačajnijih arhitektonskih spomenika iz doba socijalističke Jugoslavije. Ovaj kompleks, izgrađen između 1955. i 1965. godine, remek-delo je modernističke arhitekture, čiji je autor čuveni jugoslovenski arhitekta Nikola Dobrović.

Kompleks se sastoji od dve monumentalne zgrade (Blok A i Blok B) — izgrađene od ploča belog mermera sa ostrva Brač, sa fasadom od crvenog kamena iz Kosjerića — koje su razdvojene ulicom; svojim karakterističnim kaskadnim oblikom one simbolizuju čuvenu bitku na Sutjesci, tokom koje su partizani probili obruč udruženih nacističkih, ustaških i četničkih snaga.

Zgrade su teško oštećene tokom NATO vazdušnih udara 1999. godine i od tada su ostale u ruševnom stanju, služeći kao nezvanični spomenik tom periodu. Zgrada Generalštaba bombardovana je 29/30. aprila i 7/8. maja 1999. godine. U tom trenutku zgrada je bila prazna, što navodi na pretpostavku da je bombardovana zbog svoje simboličke vrednosti, a ne iz vojno-taktičkih razloga.

Marko Ristić i Turpituda

Marko Ristić (1902.-1984.) bio je srpski i jugoslovenski književnik, kritičar, esejista i diplomata. Ristić je bio jedan od osnivača beogradske grupe nadrealista, i kroz život pokretao i uređivao mnogobrojne časopise, te u raznim drugim bio dopisnik.
Najveći doprinos i fokus Ristićeve kritike i stvaralaštva jeste bavljenje pitanjem angažovane umetnosti i poezije, kao i pitanja estetike, morala i humora. Kao najviši kvaliteti umetnosti, poezija i humor imanentni su stvarnosti, oni su deo života, a umetnost ih samo otkriva, ističe, pojačava, čini ih predmetom intenzivnog doživljaja. Sam humor doživljava kao podsmeh besmislu sveta, a estetiku kao bavljenje spoljašnjim, tehničkim gledanjem, dok njegovo stvaralaštvo teži unutrašnjem, dubljem, spontanom i iracionalnom. Upravo polazeći iz ovakvih promišljanja, dolazi se i do odgovaranja na pitanje angažovanosti poezije. Otuda, ukoliko izražava unutrašnje biće čovekovo, poezija se „izjednačava sa moralom", dok prestaje biti moralna ako se podredi društvenom moralu i utilitarnim ciljevima. Drugim rečima, poezija ima moralni i socijalni smisao.

Godine 1938. Ristić objavljuje jedno od svojih najznačajnijih poema- paranojačko-didaktičnu rapsodiju Turpitudu. Prvo izdanje, štampano u petstotina primeraka, sadržalo je sedam nadrealističkih crteža koje je uradio hrvatski slikar Krsto Hegedušić. Zvanično rođenje Turpitude bilo je 11. juna 1938.

Zbog svog političkog i antiratnog sadržaja i sa zvaničnim rešenjem da knjiga „zbog njenog sadržaja u cijelosti, jer se njime tvori krivično djelo kažnjivo po Zakonu o zaštiti javne bezbednosti i poretka u Državi", policija je već 14. juna 1938, zaplenila ovo izdanje u Zagrebu dok su ga iznosili iz štamparije, te ono faktički nikad nije zvanično izašlo.

Po rečima samog Ristića, čitava naklada Turpitude je bila odneta na tavan Upravne policije u Zagrebu. Kako slučaj to traži kroz materijalne prilike, povremeno bi po neki agent prodao neki primerak knjige sa tavana u antikvarnice za nešto novaca, i kroz te antikvarnice je i sam Ristić dolazio do još po nekog primera svoje knjige.

Najzad, odmah posle oslobođenja Zagreba maja 1945. pronađen je i zvanično zaveden zaplenjen primerak Turpitude pod brojem 16446/38.

Turpituda dobija svoje zvanično i uspešno ponovno (ili prvo) izdanje 1972. godine.

Turpituda
/odlomci/

*

Veličina usta zavisi od količine krvi. Ili svesti.

Novac i ne jedna sudbina.

Između katastrofe i katatonije igra se poslednja strofa kapitalgonije.

Oni imaju svoje salaše, svoje šale, svoje smejurije i svoje kurije, svoje svojine, svoje tišine, svoja fabrikanja, svoje sifilosofije. Oni imaju svoje senaforiume i svoje krematoriume, svoje kremove i svoje senfove, i sefove za svoje zvečeće i posrćuće napodleone i za svoje akacije. Oni imaju svoje senatoriume i audientoriume, i koncertsije za svoje senfonije, i kartelefone za svoja berzanovetanja. Oni imaju svoje tefteke i svoje biftere, i megafone za svoje hitlere. I telegrafe za teleglave svojih grafova, svojih gafova. U svojim bankama oni bančuvaju svoje banditske kame i kamatelije, svoje banknute i cifranke, i khrpe dinata. Oni imaju svoje shramove za svoje doltare. Oni imaju svoje vajare i epoete, svoje delarokfore i kamampere, svoje dividendije, i golfstrine i penisratetke. Oni imaju svoje slivove i svoje slikove, svoje rime i svoje ritmove, svoje ritove i svoje rimove, svoje milane i svoje midogodine.

Oni imaju svoje aPSAne, svoje aKERane, svoje aherone, svoja kazaništa ni za šta, svoje štaledije za svoje trage, svoja lažališta za slatke drahme i medne kohmedije, i spomenice za svoje akamedske menice, i mediteranske nice za svoje uterinske ptice. Oni imaju svoje uniformitete i perverzitete, svoje univerzitete, svoja svemučilišta, svoje galone, svoje diplone i svoje salome, svoje herone i svoje baroje, svoje barove i svoje kaparee, svoje katede i svoje katedre. Oni imaju svoje geštapove i svoje palicije, svoje drektektive i svoje delteldinge sa četiri lista. Oni imaju svoje premiere i svoje replize, i svoje monaške lize, svoje sahertorte i svoje lakovane mazočizme. Oni imaju svoje lojdove i svoje fordove, svoje lordove i svoje fiordove. Oni imaju svoje mlinove i svoja planove, svoje plinove i svoje klanove. Oni imaju svoje koktejlore, svoje zaplate i svoje palate i svoje plaže i svoje aplanaže. Oni imaju svoje PSArme, PSArmopevce, svoje ptopove, svoje šaltere i svoje ritere, svoje teze, svoje viteze, svoje proteze, svoje hipoteze i svoje mitraljeze. Oni imaju svoje katance i svoje lance, piramide i piramadone, i dansfinge i kamatedrale, i svoje anale i suecke kanale, svoje rituale i arhimandrile. Oni imaju svoje dogme i svoje sumnje, svoje skepse, svoje sepse, svoje pse, svoje SE i svoje JA. I svoje trobnice i svoje gvornice, svoje grobove i svoje robove, svoje pare i svoje gropare. Svoje JE i svoje SA. Oni imaju. Oni imaju naše nemanje. Naše NIJE i naše BEZ.

Ali mi imamo svoje pseće BIĆE, svoje vučje, svoje ljudsko BIĆEMO. I njihova stvar po sebi biće stvar za nas.

*

Sve je ona. Turpituda.
Ona je pas i vučica i žena
i delirium svakog psa
pusti kurjački simptom vučjaka
osveta i srećna ljubav vučjaka
strpljenje i nestrpljenje
dočekana sudbina vučjaka
Kučenka histerije i volje na telefonu historije
na telefonu iz koga lopti lavež i krv
i san
ona je ruka-osveta i ruka-mržnja
ruka koja lomi kičmu viadukta
i kičma i viadukt
signal na pruzi koja zavija
i sama kurva krivina pred provalijom
ladolež laži
čelična šina istine
dojka-uteha i dojka-ljubav

Sve je Turpituda.
Zašla u tamu i u svetlost mnoštva
u klasje žita
u pšenicu u brašno
u hleb i u snove
devojka umivena u mravinjaku ljudstva
u praskozorju
u čistome nebu rane jeseni
ona je oslobođena psamoće
i ona oslobađa

Ona je stamena ravnoteža i mehanita prevagda
terazija subjekta i sveta.

Turpituda, Krsto Hegedušić

https://crvena.org/
crvena@riseup.net

https://www.facebook.com/crvena.inicijativa
https://www.facebook.com/socijalizam.CACI